

ویژه نامه ۹۷

وقف علم و فناوری

حمایت مردمی از نخبگان، نوآوران، مخترعان، واحدهای فناوری و شرکت های دانش بنیان

اگر علم در ثریا
باشد مردانی از
سرزمین پاریس
به آن دست خواهند یافت.

An illustration featuring a white Erlenmeyer flask containing blue liquid. Two green stems grow from the flask, each topped with a stylized atomic model. The background is light blue with a wavy red, white, and green banner. A black graduation cap with a yellow tassel is positioned to the right of the flask.

پیشرفت علمی کشور

ما احتیاج داریم به اینکه از لحاظ علمی پیشرفت کنیم؛ این نیاز قطعی ما است. اگر پیشرفت نکنیم، تهدید دشمنان تمدنی، فرهنگی و سیاسی ما، تهدید دائمی خواهد بود؛ آن وقتی این تهدید متوقف می‌شود یا خطرش کم می‌شود که ما از لحاظ علمی پیشرفت کنیم. «أَلْعِلْمُ سُلْطَانٌ»؛ علم، قدرت است. از این نظر هم نگاه به نخبگان اهمّیت پیدا می‌کند. نخبگان می‌توانند علم کشور را پیشرفت بدهند و کشور را به موضع اقتدار و عزّتی برسانند که آسیب پذیری‌هایش کاهش پیدا کند.

۹۷/۰۷/۲۵ - بیانات رهبر انقلاب
در دیدار نخبگان و استعدادهای برتر علمی

فهرست عناوین

- ۳ معرفی اولویت‌های پروژه‌های علمی وقف علم و فناوری
- ۴ ساختارها و زیرساخت‌های توسعه وقف علم و فناوری
- ۶ نقشه راه وقف علم و فناوری
- ۷ راهبردهای توسعه‌ی مشارکت‌های مردمی در عرصه‌ی علم و فناوری
- ۱۰ حضور واقفان و خیران در عرصه توسعه علم و فناوری
- ۱۲ معرفی ارکان پرتال وقف علم و فناوری
- ۱۵ وقفی برای علم
- ۱۶ خادمان وقف علم و فناوری
- ۱۸ گفتگوی صمیمی با خادمان وقف علم و فناوری
- ۲۳ حجم موقوفات علم و فناوری در دنیا
- ۲۴ چکیده مقالات وقف علم و فناوری
- ۲۹ الگوی نوین جذب منابع واقفان و خیران
- ۳۱ بازتاب خبری وقف علم و فناوری
- ۳۲ فرهنگ سازی حلقه مفقوده وقف علم و فناوری
- ۳۳ مشهورترین موقوفات علم و فناوری جهان
- ۳۴ بزرگترین موقوفات کشور متعلق به کدام دانشگاه است؟
- ۳۵ موقوفات علم و فناوری در ایران
- ۳۶ اولین پایگاه وقف علم و فناوری کشور در مسجد الزهرا (س)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صاحب امتیاز:
معاونت فرهنگی و اجتماعی
اداره کل اوقاف و امور خیریه خراسان رضوی

مدیر مسئول:
جعفر زارع

سر دبیر:
مرتضی لنگری

تحریریه:
جعفر زارع
مرتضی لنگری
مسعود رحمانی

گرافیکست:
مسعود رحمانی

www.VaghfElm.ir

[Vaghf_Elm_Fanavari](https://www.instagram.com/Vaghf_Elm_Fanavari)

اکنون عرصه‌های متعددی برای وقف وجود دارد که از جمله آن‌ها، پزشکی، علم و آموزش، تحقیقات و پژوهش، علوم جدید، محیط زیست و ترویج دین به شکل‌های مدرن است.

رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران

حجت الاسلام والمسلمین خاموشی
رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه

توسعه و حمایت از پروژه‌های علمی در موقوفات برنامه سازمان اوقاف است.
آماده ایم تا با انجام کارشناسی‌های لازم و رعایت حقوق موقوفات در زمینه وقف‌های علمی اقدام شود، تا هم به تجاری‌سازی فعالیت‌های علمی کمک شود و هم در زمینه وقف علمی قدمی برداریم.

معرفی اولویت‌های پروژه‌های علمی، فناورانه و نوآورانه وقف علم و فناوری

که می‌تواند کمک موثری به واقفین و خیرین جهت شناخت و حمایت از نخبگان و کسب و کارهای دانش بنیان نماید. البته هریک از واقفین و خیرین می‌توانند متناسب با زیست بوم خود و چالش‌ها و مسائلی که پیرامون آن‌ها وجود داشته و قابلیت پاسخگویی با مقوله فناوری را دارد، حمایت‌های مادی و معنوی خود را مدیریت نمایند.

برخی از حوزه‌هایی که به زعم نگارنده، واقفین با توجه به شرایط موجود باید ورود جدی نمایند عبارتند از:

- ❖ سلامت با تاکید بر حوزه پیشگیری
- ❖ امنیت غذایی
- ❖ انرژی‌های تجدید پذیر
- ❖ دفاع و امنیت
- ❖ محیط زیست و فرهنگ

البته جهت دهی واقفین و خیرین به سمت و سوی حمایت از علم و فناوری و راهکارهای فناورانه جهت پاسخگویی به مسائل و چالش‌های کشور در قدم اول نیازمند توسعه گفتمان وقف علم و فناوری در بین نخبگان و متولیان حوزه‌های جامعه شناسی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی کشور و در قدم بعدی برنامه‌ریزی جهت دغدغه‌مند نمودن آحاد جامعه می‌باشد.

مهندس جعفر زارع

مسئول امور کمیته یاوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی

توسعه علم و پژوهش و جایگاه و منزلت آن در قرآن کریم و در سخن بزرگان به وفور دیده شده و ثمره آن در زندگی فردی و اجتماعی مردم تاکید شده است.

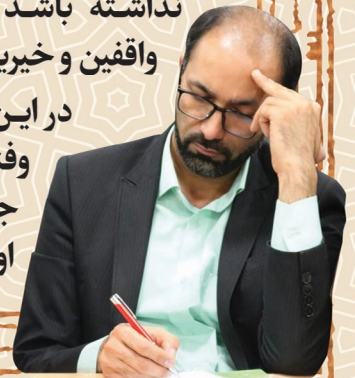
در تدابیر مقام معظم رهبری و اسناد بالادستی نیز بر ضرورت توسعه علم و فناوری با مشارکت حداکثری مردم به ویژه از طریق زیرساخت وقف تاکید شده است.

مجموعه این رهنمودها و تدابیر به همراه دغدغه‌های نخبگان و ظرفیت‌های مستعد جامعه منجر به شکل‌گیری گفتمان وقف علم و فناوری با اولویت حمایت از فناوری در سطح کشور شده است.

بدیهی است توسعه فناوری که خود کاربرد دانش، علم و پژوهش بوده و در قالب یک محصول، خدمت، فرایند و ساختار عینیت می‌یابد باید منجر به خلق ثروت شده و در نهایت رفاه اجتماعی را به همراه آورد.

به عبارت دیگر هر فناوری که توسط نخبگان جامعه توسعه می‌یابد اما منجر به خلق ارزش افزوده نشود و رفاه اجتماعی را به همراه نداشته باشد نباید در اولویت حمایت واقفین و خیرین قرار گیرد.

در این خصوص اولویت‌های علم و فناوری کشور در سند نقشه جامع علمی کشور با سه اولویت جداگانه تبیین شده

ساختارها و زیرساخت‌های توسعه وقف علم و فناوری

کمیته یاوران وقف علم و فناوری (شورای راهبردی)

کارگروه اجرایی

مدیریت پروژه‌های علمی فناوری

مدیریت پرتال وقف علم و فناوری

مدیریت شبکه‌های اجتماعی

مدیریت محتوای علمی

مدیریت فرهنگی

مدیریت دانشجویی

شبکه خادمان وقف علم و فناوری

پایگاه‌های مردمی وقف علم و فناوری
(در مساجد، دانشگاه‌ها، صنایع، ادارات و...)

کارگروه اجرایی کمیته (دبیر: مرتضی لنگری)

اعضاء:

- ۱- دکتر هاشمی، مشاور رئیس دانشگاه فردوسی مشهد
- ۲- دکتر شریعتی، مدیر مراکز رشد پارک علم و فناوری خراسان رضوی
- ۳- مرتضی اسکافی، رئیس کمیسیون فرهنگی اتاق اصناف مشهد
- ۴- مرتضی لنگری، کارشناس دفتر همکاری‌های علمی و امور نخبگان شهید فهمیده منطقه شمالشرق
- ۵- مهندس طوسی، مدیر باشگاه دانشگاهی خانه صنعت معدن و تجارت استان خراسان رضوی
- ۶- حجت الاسلام مظلوم، مسئول دفتر مشاوره‌ی وقف اداره کل اوقاف و امور خیریه خراسان رضوی
- ۷- مهندس مسعود رحمانی، کارشناس فناوری اطلاعات

کمیته یاوران وقف علم و فناوری (دبیر: مهندس جعفر زارع)

اعضاء:

- ۱- دکتر کافی، رئیس دانشگاه فردوسی مشهد (عضو حقوقی)
- ۲- دکتر قنبری، رئیس پارک علم و فناوری خراسان رضوی (عضو حقوقی)
- ۳- مهندس بنا نژاد؛ رئیس اتاق اصناف مشهد (عضو حقوقی)
- ۴- مهندس جعفر زارع؛ مسئول دفتر همکاری‌های علمی و امور نخبگان شهید فهمیده منطقه شمالشرق (عضو حقوقی)
- ۵- مهندس حسینی؛ رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت استان خراسان رضوی (عضو حقیقی)
- ۶- مهندس طاهری (عضو حقیقی)
- ۷- دکتر قربانی؛ مشاور استاندار خراسان رضوی (عضو حقیقی)
- ۸- دکتر مروج الشریعه (عضو حقیقی)
- ۹- دکتر فتاحی (عضو حقیقی)

وقف علم و فناوری

▼
حمایت مردمی از تولید

▼
جهاد مردمی علیه تحریم

ایستادگی

محمد مهدی جعفری

مدیر گروه نوآوری‌های اجتماعی پژوهشکده آیندگان

نقشه راه ارتقاء مشارکت خیران و واقفان در پیشرفت حوزه‌ی علم و فناوری

ایجاد راه‌کارهای همه‌جانبه از ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و مذهبی، سیاسی و حقوقی و قانونی جهت برطرف نمودن موانع و مشکلات پیش‌روی توسعه

ایجاد زیرساخت برای تنظیم فعالیت‌های سالانه در راستای حرکت‌های بلندمدت و ایجاد وفاق و هماهنگی میان ذی‌نفعان مختلف

بر همین اساس، مبتنی بر شناسایی و تحلیل وضع موجود کشور در زمینه جذب مشارکت‌های مردمی در عرصه علم و فناوری و بررسی تجربیات موفق کشورهای مختلف اسلامی و غیر اسلامی در این عرصه و همچنین با مشارکت گسترده نخبگان و فعالان کشور در این زمینه (اعم از دستگاه‌های حاکمیتی و عمومی، خبرگان و پژوهشگران زبده، خیران و واقفان و بنیادها و نهادهای مردمی فعال در این زمینه) سند توسعه مشارکت‌های مردمی در عرصه علم و فناوری به شرح ذیل تدوین گردیده است.

و غربی نیز از آن به خوبی بهره‌مند گشته‌اند. منابع مردمی که در اسلام در قالب وقف، حبس، هبه، خیر و ... به آن پرداخته شده است سالهاست که در کشورهای غربی تحت عناوینی همچون Charity، Trust، Endowment و ... مورد استفاده قرار می‌گیرد.

با توجه به ابعاد مختلف فرهنگی و مذهبی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، حقوقی و قانونی موضوع وقف و خیریه در عرصه علم و فناوری و تعدد مخاطبین و ذی‌نفعان مختلف در این عرصه، برخورداری از یک برنامه بلند مدت مدون در قالب یک سند

ملی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. برخی از نتایج حاصل از تدوین این شامل موارد زیر است:

ایجاد جهت‌گیری راهبردی به‌منظور توسعه زیربخش‌های مختلف مرتبط با حوزه وقف و خیریه در عرصه علم و فناوری

شکل‌دهی بستری مناسب برای حفظ انسجام و یکپارچگی فعالیت‌ها در حوزه‌های مختلف و همچنین ایجاد زیرساخت‌های لازم برای کنترل راهبردی

یکی از ارکان جدایی‌ناپذیر در رشد و تعالی ملت‌ها، توسعه علم و فناوری است که کشورهای توسعه‌یافته به این رکن اساسی توجه قابل ملاحظه‌ای نموده‌اند و از این طریق بر دنیا مسلط گشته‌اند. در بیانات مقام معظم رهبری نیز مکرراً به این موضوع تأکید شده است که علم ذاتاً ارزش است ولی این ارزش را کسانی می‌توانند به ضد ارزش تبدیل کنند که از آن‌علیه منافع بشریت استفاده کنند، بنابراین همانطور که در سیاست‌های کلی علم و فناوری نیز تبیین شده است جهاد مستمر علمی با هدف کسب

مرجعیت علمی و فناوری در جهان از ضروریات نظام جمهوری اسلامی ایران است؛ دستیابی به چنین جایگاهی

منابع مردمی که در اسلام در قالب وقف، حبس، هبه، خیر و ... به آن پرداخته شده است در سده‌های اخیر در کشورهای غربی تحت عناوینی همچون Charity، Trust، Endowment و ... مورد استفاده قرار می‌گیرد.

جز با تخصیص منابع گسترده امکان پذیر نخواهد بود؛ بر همین اساس در بند ۲-۸ سیاست‌های کلی علم و فناوری، افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به حداقل ۴٪ تولید ناخالص داخلی تا پایان سال ۱۴۰۴ پیش‌بینی شده است که معادل ۵/۷ برابر بودجه فعلی است؛ تأمین این بودجه از طریق منابع دولتی عملاً بسیار دشوار بنظر می‌رسد و راه حل آن در سنت دیرینه اسلامی است که امروز حتی جوامع غیرمسلمان

▲ چشم‌انداز توسعه‌ی مشارکت‌های مردمی در عرصه‌ی علم و فناوری

با اتکال به الطاف الهی و در سایه‌سار توجهات ثمه اطهار سلام‌الله‌علیهم، نظام وقف و خیریه علم و فناوری جمهوری اسلامی ایران همسوبا جهت‌گیری‌های کلان نظام در حوزه علم و فناوری و در افق چشم‌انداز خود، برخوردار از ویژگی‌های ذیل خواهد بود:

- دارای سهم مطلوب و فزاینده در تأمین مالی حوزه علم و فناوری کشور
- برخوردار از مقبولیت، اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی فعال
- بهره‌مند از ظرفیت‌های نهادی و کالبدی حرفه‌ای و چابک در تراز نظام‌های مشابه جهانی
- هوشمند و آینده‌نگر در شناخت اولویت‌ها
- جامعه‌ساز و ظرفیت‌آفرین در سطوح نخبگانی
- احیاگر تمدن کهن مردم بنیان علم و دین ایران زمین
- زمینه‌ساز تمدن آرمانی انقلاب اسلامی

▲ اصلاح معماری نظام مدیریت و حکمرانی وقف و خیریه در حوزه‌ی علم و فناوری

● تشکیل کمیسیون ویژه راهبری امور خیران و واقفان حوزه علم و فناوری با مأموریت هماهنگی، اجرایی‌سازی سیاست‌ها و ضوابط و نظارت بر آن

● تشکیل دبیرخانه وقف و خیریه علم و فناوری در سازمان اوقاف و امور خیریه

● تشکیل نهادی جهت ساماندهی امور خیران و واقفان در هر یک از دستگاه‌های حاکمیتی مرتبط با علم و فناوری (وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، وزارت بهداشت و وزارت امور خارجه)

● حمایت از تشکیل نهادهای واسط (چترحاکمیتی) باهدف ارائه خدمات مشاوره تخصصی به خیریه‌ها و موقوفات حوزه علم و فناوری

● حمایت از تشکیل نهادهای انجمنی باهدف شکل‌گیری شبکه حامیان علم و فناوری، ایجاد بسترهای همکاری و انتقال تجربیات، شناسایی چالش‌های پیش رو و ارائه گزارش به نهادهای حاکمیتی جهت اصلاح یا تنظیم قوانین و مقررات ... و

● تقویت نقش نظارتی و حمایتی سازمان اوقاف و امور خیریه در حوزه وقف و خیریه علم و فناوری با تمرکز بر برون‌سپاری فعالیت‌های تصدی‌گری موقوفات (ارائه مجوز فعالیت خیریه به مؤسسات خیریه)

● انجام حمایت‌ها و پشتیبانی‌های لازم جهت گسترش ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری در هر یک از مصادیق حوزه علم و فناوری (آموزش عمومی، آموزش عالی، پژوهش، فناوری و نوآوری) با تأکید بر گسترش رایزنی‌ها و ایجاد شعب

● بهره‌مندی از ظرفیت رایزنان علمی و فناوری، نمایندگی‌های جمهوری اسلامی در کشورهای خارجی در راستای پیگیری امور بنیادهای حامی در تعامل با نهادهای حاکمیتی و نهادهای بین‌المللی

◆ فعال سازی پتانسیل و ظرفیت موقوفات بزرگ و آستان‌های مقدسه به فعالیت در حوزه علم و فناوری

◆ فعال سازی پتانسیل و ظرفیت موقوفات بزرگ غیرمتصرفی در کشور

▲ تنوع‌بخشی به روش‌ها و ابزارهای جذب منابع خیران و واقفان علم و فناوری

◆ تعریف حوزه‌های نوین وقف و خیریه در حوزه ی علم و فناوری (وقف مالکیت معنوی، وقف اختراع و ...) و تدوین قوانین و مقررات مرتبط با آن با رعایت موازین شرعی

◆ تدوین یا اصلاح قوانین و دستورالعمل‌های موردنیاز در زمینه‌ی پیاده‌سازی انواع روش‌های مختلف جلب مشارکت‌های مردمی (حبس، هبه، نذر و ...) و ابزارهای نوین تخصصی تأمین مالی وقف (جمع‌سپاری، اوراق وقفی و ...)

◆ ترویج انواع روش‌ها (وقف، حبس، هبه و ...) و مصادیق (مشارکت‌های غیرمالی، مشاوره، آموزش و ...) مشارکت خیران و واقفان در حوزه‌ی علم و فناوری با تمرکز بر مقوله‌ی وقف و ایجاد سازوکارهای موردنیاز جهت تحقق هر یک از آن‌ها

◆ تعریف ساختارهای حقوقی مرتبط با وقف و خیریه (بانک، صندوق و ...)

◆ تهیه‌ی الگوهای مشارکت مردمی (وقف‌نامه‌ها، حبس‌نامه‌ها، نذرنامه‌ها و ...) استاندارد حوزه‌ی علم و فناوری متناسب با مصادیق مختلف

▲ جذب و پرورش خیران و واقفان حوزه‌ی علم و فناوری

◆ بهره‌مندی از ظرفیت رایزنان علمی و فناوری، نمایندگی‌های جمهوری اسلامی در کشورهای خارجی در راستای پیگیری امور ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری در تعامل با نهادهای حاکمیتی و نهادهای بین‌المللی

◆ تدوین و یا اصلاح قوانین و مقررات حمایت از خیران و واقفان در هر یک از اولویت‌های حوزه‌های مختلف علم و فناوری (آموزش عمومی، آموزش عالی، پژوهش، فناوری و نوآوری) شامل توسعه مدل‌های متنوع معافیت و یا کسری مالیاتی و ...

◆ آموزش و آشناسازی مشاورین وقف سازمان اوقاف با مقوله‌ی وقف در حوزه‌ی علم و فناوری با هدف جذب مشارکت واقفین

◆ معرفی خیران و واقفان حوزه‌ی علم و فناوری و تجلیل از آن‌ها با روش‌هایی نظیر اعطای نشان ملی، تولید محصولات رسانه‌ای، درج نام آن‌ها و ...

◆ افزایش انگیزه‌ی خیران و واقفان از طریق عضویت آن‌ها در هیئت‌امنای واحد علم و فناوری

◆ بهره‌گیری از افراد معتبر و شاخص در زمینه‌ی مدیریت ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری با هدف جلب اعتماد خیران و واقفان

◆ الزام ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری به حفظ و حراست از نیت حامی و عدم تغییر نام موقوفات و تبذعات حتی در صورت تغییرات مدیریتی

▲ ارتقاء شفافیت فعالیت ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری

◆ تهیه سامانه تعاملی جامع اطلاعاتی (سپهر رسانه‌ای) از موقوفات و خیریه‌ها و نیت حوزه علم و فناوری (اطلس جامع موقوفات و خیریه‌ها)

◆ الزام هر یک از ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری به ارائه گزارش‌های مالی و مدیریتی منظم و مستمر به حامیان در زمینه رعایت تعهدات واحدها

◆ ایجاد سازوکار ارزیابی عملکرد (مالی، مدیریتی، اثربخشی و ...) مستمر و رتبه‌بندی دوره‌ای ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری

▲ تولید و ترویج گفت‌مان وقف و خیریه در حوزه‌ی علم و فناوری

◆ تدوین برنامه جامع آگاه‌سازی و ترویج وقف در عرصه‌ی علم و فناوری

◆ برگزاری نمایشگاه، جشنواره، همایش‌ها، سمینارهای ترویجی و ... در زمینه‌ی نقش وقف و خیریه در حوزه‌ی علم و فناوری و آثار ماندگار آن در مراکز آموزشی، پژوهشی و ... با هدف پرورش و جذب خیرین

◆ برگزاری نشست‌های تخصصی و کنفرانس‌های دوره‌ای با محوریت وقف و خیریه و علم و فناوری در دانشگاه‌ها و مراکز علم و فناوری

◆ تولید و انتشار محتواهای فرهنگی و هنری در حوزه‌ی وقف و خیریه‌ی علم و فناوری در شبکه‌های اجتماعی و فضاهای رسانه‌ای به‌ویژه صداوسیما

◆ تهیه محتواهای فرهنگی، کتب داستانی، متون درسی و ... باهدف آشناسازی کودکان و نوجوانان با مقوله‌ی فعالیت‌های خیرخواهانه در عرصه‌ی علم و فناوری

◆ استفاده از ظرفیت تربیون‌های مختلف رسمی و غیررسمی (نمازجمعه، سخنرانی‌های مذهبی و ...) در جهت توسعه‌ی فرهنگ وقف و خیریه در حوزه‌ی علم و فناوری

◆ راه‌اندازی پویش‌های اجتماعی با محوریت وقف و خیریه در حوزه‌ی علم و فناوری

◆ تولید مجلات، کتب، مقالات و ... با موضوع وقف و خیریه در حوزه‌ی علم و فناوری و انتشار آن در کشور

تسهیل فعالیت ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری و پشتیبانی از آن‌ها

♦ تعریف انواع ساختارهای مردم نهاد در هر یک از مصادیق علم و فناوری (بنیاد دانشگاهی، بنیاد پژوهشی، بنیاد اعطای گرنت و ...) و تدوین دستورالعمل شکل‌گیری آن‌ها و پیگیری تصویب آن در مراجع ذیصلاح

♦ تدوین، اصلاح و اجرای قوانین و مقررات حمایت از ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری و پروژه‌های وقفی و خیریه‌ای شامل اعطای مشوق‌های مالیاتی، تسهیلات و حمایت‌های دولتی در زمینه مشارکت در هزینه‌ها، اهدا زمین، معافیت عوارض و ...

♦ تسهیل فرآیندهای اداری و قانونی و تمهیدات شرعی و حقوقی ثبت ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری

♦ پشتیبانی از نهادهای خیریه و وقفی در حوزه علم و فناوری با روش‌هایی نظیر در اختیار قرار دادن زمین و مستغلات وقفی و ...

♦ حمایت مالی از فعالیت نهادهای خیریه و وقفی در حوزه علم و فناوری با روش‌هایی نظیر اعطای تسهیلات با بهره پایین یا قرض الحسنه و ...

ارتقاء کیفی و افزایش بهره‌وری فعالیت‌های ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری

♦ شناسایی، احیا و بازیابی موقوفات علم و فناوری موجود

♦ ایجاد رشته‌ها و گرایش‌ها مرتبط با مدیریت با سازمان‌های غیرانتفاعی در مقطع تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها (اقتصاد، حقوق، مدیریت و ...)

♦ ترویج فرهنگ بهره‌برداری از منابع وقف و خیریه به‌عنوان سرمایه‌های مولد از طریق توسعه و ترویج الگوهای موفق و مدل‌های بهره‌برداری بهینه از منابع وقفی و خیریه‌ای

♦ ارائه خدمات مشاوره و آموزش مدیریت به ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری

♦ اعطای جایزه ملی به ساختارهای مردمی حامی علم و فناوری به‌صورت دوره‌ای

جهت‌دهی مشارکت‌های مردمی در حوزه علم و فناوری به حوزه‌های اولویت‌دار

♦ نیازسنجی و به‌روزرسانی مصادیق اولویت‌دار علم و فناوری در کشور و اطلاع‌رسانی آن‌ها

♦ شناسایی و اولویت‌بندی نیازمندی‌های واحد علم و فناوری و ایجاد بستر مناسب برای اطلاع‌رسانی آن‌ها به خیران و واقفان

آیامی دانید؟

❖ یکی از راهکارهایی که اقتصاد مقاومتی به ما پیشنهاد می‌کند تقویت سنت حسنه‌ی وقف برای مردمی‌سازی اقتصاد دانش بنیان و حمایت از تمامی نخبگان و نوآوران و زیرساخت‌های توسعه فناوری در داخل کشور است.

❖ در سال ۲۰۱۸ ایران از میان ۱۲۷ کشور در خصوص تولید علم و مقاله رتبه ۱۱۵ام اما در شاخص جهانی نوآوری رتبه ۱۷۸ام است، این آمار نشان می‌دهد که کشور ایران از نظر تولید علم جایگاه خوبی را در دنیا دارد، اما در عمل و بهره‌برداری از آن، جایگاه مطلوبی را در دنیا ندارد و این به دلیل عدم حمایت‌های کافی از محققین و نوآوران و تمرکز بر بودجه‌های دولتی است.

❖ وقف علم و فناوری می‌تواند باعث پیشرفت و توسعه هر چه بیشتر فناوری‌های نوین و باعث جلوگیری از فرار مغزها شود.

چه گفت آن خردمند مرد خرد
که دانا ز گفتار از بر خورد

کسی کو خرد را ندارد ز پیش
دلش گردد از کرده خویش رینس

به گفتار دانندگان راه جوی
به گیتی بپوی و به هر کس بگوی

ز هردانشی چون سخن بشنوی
از آموختن یک زمان نغنوی

چو دیدار یابی به شاخ سخن
بدانی که دانش نیاید به بن

به دانش گرای و بدو شو بلند
چو خواهی که از بد نیابی گزند

ز دانش در بی نیازی بجوی
و گر چند سختیت آید به روی

ز نادان بنالد دل سنگ و کوه
ازیرا ندارد بر کس شکوه

توانا بود هر که دانا بود
ز دانش دل پیر برنا بود

به رنج اندر آری تنت را رواست
که خود رنج بردن به دانش سزااست

بر ما شکیبایی و دانش است
ز دانش روان‌ها پراز رامش است

شکیبایی از ما نشاید ستد
نه کس را ز دانش رسد نیز بد

حکیم ابوالقاسم فردوسی

پشتیبانی
مدیران و
مسئولین از ایشان
ایجاد می‌نماید،
یک مسئولیت اجتماعی ویژه
برای تمامی بخش‌های جامعه در
همراهی و هم‌افزایی با این سربازان
عرصه تجاری سازی دانش و اقتصاد در بر
خواهد داشت.

با توجه به نقش ویژه‌ای که خیران، واقفان و
مشارکت‌های مردمی طی سال‌های اخیر در
توسعه زیرساخت‌ها در بخش‌های مختلف اعم از
آموزش و پرورش، فرهنگ و ادب و ... داشته‌اند،
بدون تردید توسعه علم و فناوری نیز با قرارگیری در
اولویت امروز واقفان و خیران می‌تواند رشد و
اعتلای وصف ناپذیری یابد و این مهم نیازمند
فرهنگ سازی گسترده و یک عزم ملی است که
انشالله در آینده نزدیک شاهد آن خواهیم بود.

**ارزش افزوده محصولات تولید
شده توسط شرکت‌های
دانش بنیان فعال در
حوزه‌های هوشمندسازی،
صنایع نفت و گاز، ماشین‌سازی،
برق و الکترونیک، کشاورزی،
فناوری اطلاعات ده‌ها برابر
محصولات دیگر شرکت‌ها
است و ظرفیت بالایی در
بخش صادرات دارا می‌باشند.**

هوشمندسازی،
صنایع نفت و گاز،
ماشین‌سازی، برق و
الکترونیک، کشاورزی،
فناوری اطلاعات و
محصولات فرهنگی نوین
مشاهده نمود.

ارزش افزوده محصولات تولید شده توسط این
شرکت‌ها ده‌ها برابر دیگر محصولات است و
ظرفیت بالایی در بخش صادرات دارا می‌باشند.

۴- در شرایطی که ایجاد یک شغل برای دولت از
پایین‌ترین سطوح متوسط ۱۰۰ میلیون تومان تا
سطوح بالاتر نظیر پتروشیمی ۲ تا ۳ میلیارد تومان
هزینه در بردارد، در حوزه شرکت‌های استارت‌آپ و
دانش بنیان در پارک‌های فناوری و مراکز رشد با
متوسط ۳۰ میلیون تومان، یک فارغ‌التحصیل
دانشگاهی مشغول به کار خواهد شد.

تمامی موارد فوق الذکر و ده‌ها مورد دیگر بر این
حقیقت اذعان خواهند داشت که سرمایه‌گذاری
در حوزه اقتصاد دانش بنیان و تولید ثروت از
علم، لازمه بقای اقتصادی در حال و آینده
خواهد بود. تجربیات و مشاهدات زیادی در این
بخش موجود است که یک تیم ۲ یا ۳ نفره از
فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با ایده و محصول
ابتدایی اما مبتنی بر نوآوری و فناوری در مراکز
رشد مستقر شده‌اند و بعد ۳ سال بیش از ۲۰ نفر
نیروی انسانی تحصیل کرده را مشغول به فعالیت
کرده و به گردش مالی بیش از ۵ میلیارد تومان
دست یافته‌اند و از این نمونه شاهد مثال
بسیارند.

شوق و شور، توان و انگیزه و عزم این جوانان،
علاوه بر این‌که وظیفه سنگینی برای حمایت و

سید ایمان شریعتی

مدیر مراکز رشد فناوری پارک علم و فناوری خراسان رضوی

حضور واقفان و خیران در عرصه توسعه علم و فناوری، مهم و اجتناب ناپذیر

با توجه به توسعه روز افزون علم و فناوری و
اقتصاد دانش بنیان، ضرورت توجه به تمامی
ظرفیت‌های موثر برای حمایت از متخصصین،
مخترعان و کارآفرینان جوان در راستای تجاری
سازی دستاوردهای علمی، بیش از پیش
احساس می‌شود.

امکانات، تجهیزات و توانمندی‌های دانشگاه‌ها و
به ویژه پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد در
این بخش به تنهایی پاسخگوی این نیازها
نخواهد بود و این موج عظیم از طرح‌ها و ایده‌های
نوآورانه و فناورانه نیاز مبرم به مدل‌هایی
حمایتی و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی
خواهند داشت.

برای درک بهتر این ضرورت توجه به نکات ذیل
حائز اهمیت خواهد بود:

۱- آمار بالای فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در
سال‌های اخیر به خصوص در مقاطع تحصیلات
تکمیلی خیر از یک فرصت و ظرفیت فوق العاده
نیروی انسانی توانمند می‌دهد که اگر نتوان
برایشان بستر لازم جهت اشتغال و کارآفرینی را
مهیا نمود به تهدید جدی جامعه تبدیل
خواهند شد.

۲- توسعه دانش در دنیای کنونی و افزایش روز
افزون رقابت‌های اقتصادی مبتنی بر فناوری
موضوع حساس و بسیار راهبردی است که تمرکز
بر ظرفیت‌های داخلی این خیل عظیم از فارغ
التحصیلان دانشگاهی، اساتید و متخصصان
کشور را اجتناب ناپذیر می‌نماید.

۳- آمارهای موجود از دستاوردهای شرکت‌های
نوپای دانش بنیان در سال‌های اخیر گواهی
است بر این ظرفیت و توانمندی که در عرصه‌های
مختلف ظهور و بروز یافته است و نمونه‌های
مختلف آن‌ها را می‌توان در پارک‌های علم و
فناوری و مراکز رشد به ویژه در زمینه‌های

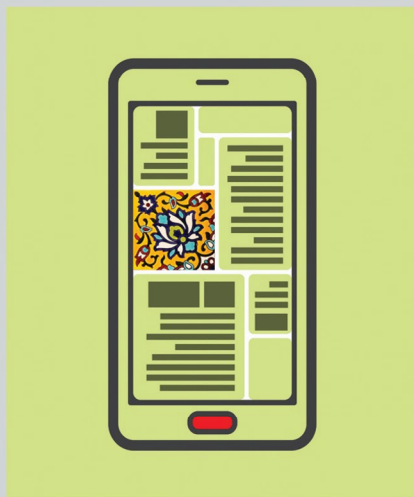

علم و فناوری

یکی از دردها و مشکلات امروز جامعه ما کم توجهی به علم و فناوری است. در کشور ما وقف برای علم در مقایسه با برخی کشورها بسیار کم و پایین است.

دانشگاه‌های بزرگ جهان بیشتر مخارجشان را از وقف تأمین می‌کنند و یکی از دلایلی که باعث می‌شود فضای علمی ما رشد کافی را نداشته باشد همین وابستگی‌اش به بودجه‌های دولتی است.

دانشگاه هاروارد در آمریکا، آکسفورد در لندن، نظامیه بغداد، الأزهر مصر و... همه نمونه‌هایی هستند از مراکزی که وقف، هزینه‌هایشان را می‌دهد. عجیب نیست که این دانشگاه‌ها برترین مراکز علمی جهانند. وقف مشکلاتشان را حل کرده و درمانشان شده است.

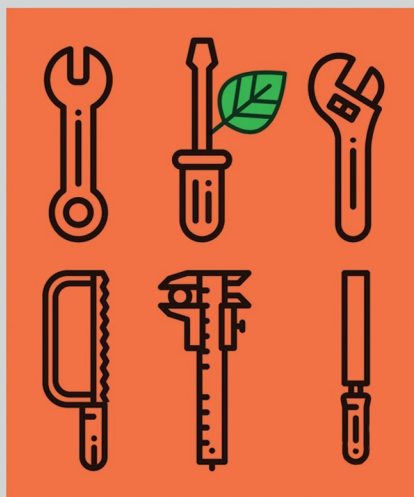

وقف مجازی

این روزها و سال‌ها با گذشته‌ها خیلی فرق دارد، زمانه عوض شده و فضای مجازی، زندگی حقیقی و مجازی ما را با هم مخلوط کرده و پیش روی هر کودک و بزرگسالی است.

فضای مجازی یک دریچه است، دریچه‌ای که می‌تواند به سوی بهشت باشد و می‌تواند آتش جهنم را در مسیر زندگی ما قرار دهد.

چه خوب است که ابدی شدنمان با وقف، رنگ و بوی فضای مجازی به خود بگیرد و برای تبلیغ و ترویج معارف در این فضا وقفی انجام دهیم.

کار و کاسبی

خیلی از کسب‌وکارهای کوچک برای رونقشان هزینه زیادی نمی‌خواهند، اگر فضای مختصری هم در اختیارشان قرار بگیرد می‌توانند خود را اداره کنند و به سودآوری برسند و عده‌ای در آنجا مشغول کار شوند.

می‌شود فضایی ساخت و برای کسب‌وکارهای کوچک وقف کرد، که صاحبان آن کسب‌وکار بیایند بدون هزینه یا با اجاره‌ای مختصر از آن فضا استفاده کنند و وقتی به سودآوری رسیدند جایشان را بدهند به کسب‌وکار کوچک و نوپایی دیگر.

یکی از بیماری‌های امروز جامعه ما درمان می‌شود با همین کار. بیماری بیکاری که بلای خانمان سوز است و منشأ بیماری‌های بسیار دیگر.

آیا می‌دانید؟

وابستگی به درآمدهای حاصل از اقتصاد تک محصولی و صادرات نفت خام، ضعف نظام بانک‌داری، پولی و سیستم ارزی کشور، بوروکراسی عریض و طویل دولتی، فضای کسب‌وکار و بیکاری تحصیل‌کرده‌ها، عدم توجه به سرمایه‌های اجتماعی و سرمایه‌های نمادین در کشور از جمله معضلاتی است که چگونگی رفع آن‌ها را می‌توان در اقتصاد مقاومتی جستجو کرد.

اقتصادی که بنا به فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، مردمی و دانش‌محور بوده و در آن رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال متناسب با ظرفیت نوآوری تحقق می‌یابد.

در این مسیر به دست آوردن وجوه مورد نیاز برای راه‌اندازی کسب‌وکارهای نوین، همیشه به‌عنوان یک چالش برای کارآفرینان مطرح بوده است به طوری که در حال حاضر شکاف عمیقی بین دو بخش ایده و تولید ثروت از ایده‌ها در کشور ایجاد شده است.

وقف، به‌عنوان یکی از مؤثرترین روش‌های انفاق، به‌عنوان صدقه جاریه و متکی به مردم، می‌تواند به‌عنوان ظرفیتی قدرتمند و در قالب وقف علم و فناوری کمک شایانی را به ارتقاء جایگاه علمی ایران و پاسخگویی به مسئله فوق نماید.

معرفی ارکان پرتال وقف علم و فناوری

www.VaghfElm.ir

ورود به سایت

۳- موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی

۴- پارک فناوری پردیس

۵- اداره کل اوقاف و امور خیریه خراسان رضوی

۶- دانشگاه فردوسی مشهد

۷- ستاد نقشه جامع علمی کشور

۸- کمیته یاوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی

۹- ۲ نفر نماینده تشکل های مردمی حوزه وقف علم و فناوری

۲. کمیته علمی:

دبیر کمیته: مهندس جعفری (عضو هیات مدیره پژوهشکده مدیریت راهبردی آیندگان)

اعضاء:

۱- دکتر صیامیان (هیئت علمی مرکز تحقیقات و توسعه وقف دانشگاه شهید بهشتی)

۲- دکتر محمدصادق خیاطیان (هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی)

۳- مهندس حسین آب نیکی (مشاور عالی سازمان در امور برنامه ریزی، منابع انسانی، فناوری اطلاعات و ارتباطات)

۴- جناب آقای دکتر وطنی (معاون محترم اسبق توسعه فناوری معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و مشاور دبیر شورای سیاستگذاری جایزه مصطفی (ص) (جایزه علمی و فناوری پیامبر اعظم)

۵- حجت الاسلام محمد فراهانی (رئیس مرکز پژوهشی وقف سازمان اوقاف و امور خیریه)

۶- حجت الاسلام محمد حسین الهی زاده (مشاور قرآنی رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه و قائم مقام دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم)

۷- ۲ نفر خادمین علمی وقف علم و فناوری

۳. کمیته اجرایی:

مسئول کمیته: مهندس جعفر زارع (مسئول امور کمیته یاوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی)

دبیر کمیته: مرتضی لنگری (مجری پرتال و دبیر کارگروه اجرایی کمیته یاوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی)

اعضاء:

۱- حجت الاسلام و المسلمین عباسی لهراسبی (مدیر روابط عمومی و امور بین الملل سازمان اوقاف و امور خیریه)

۲- کمیته علمی: که متشکل از نخبگان دانشگاهی و حوزوی می باشند و در جهت غنای علمی پرتال، نقشه راه، تعیین اولویت پروژه های علمی و ... تلاش می نمایند.

۳- کمیته اجرایی: که متشکل از افراد اجرایی متخصص می باشند که در جهت پیاده سازی تصمیمات اخذ شده در شورای سیاست گذاری و کمیته علمی تلاش می نمایند.

تاکنون پیشنهادات ارکان پرتال وقف علم و فناوری به صورت زیر مطرح شده است که در حال بررسی می باشد:

۱. شورای سیاست گذاری:

دبیر: معاون فرهنگی و اجتماعی سازمان اوقاف و امور خیریه

اعضاء:

۱- معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

۲- ستاد توسعه فرهنگ و اقتصاد دانش بنیان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

با توجه به قدرتمند بودن فضای مجازی در اطلاع رسانی ها، سهل الوصول و کم هزینه بودن ارتباطات تعاملی، پرتال وقف علم و فناوری به عنوان تنها پل ارتباطی میان خیران و واقفان و نخبگان و نوآوران در کشور توسط کمیته یاوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی در سال ۹۶ ایجاد و در نخستین همایش ملی وقف و علم و فناوری که اسفندماه ۹۶ در دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد توسط ریاست سازمان اوقاف و امور خیریه کشور و قائم مقام وزارت علوم و دیگر مقامات کشوری و لشگری رونمایی شد.

با توجه به اهمیت این پرتال، به جهت سیاست گذاری مناسب و هدایت درست آن جهت تحقق اهداف (ترویج و فرهنگ سازی، محتوی سازی، نهاد سازی و بهره برداری مناسب) در سراسر کشور، ارکان زیر در نظر گرفته شده اند:

۱- شورای سیاست گذاری: که متشکل از متولیان وقف و امور خیریه و علم و فناوری کشور می باشند.

▲ گزارش اهم فعاليت‌های کمیته ياوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی در بازه ی زمانی سال‌های ۹۳ الی ۹۷ با بهره‌گیری از ظرفیت کلیه نهادهای مرتبط

▲ در حوزه نهاد سازی

کمیته ياوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی تاکنون توانسته است علی‌رغم ایجاد برخی کمیته‌ها در سطح شهرستان‌های سبزوار، نیشابور و کاشمر در راه‌اندازی برخی از کمیته‌های ياوران وقف علم و فناوری در استان‌های خراسان شمالی، قم، اصفهان، مازندران نقش موثری داشته باشد.

▲ در حوزه محتواسازی

- ◆ ایجاد اتاق فکر وقف علم و فناوری متشکل از نخبگان دانشگاهی و حوزوی
- ◆ چاپ کتاب وقف علمی ویرایش اول و چاپ کتاب وقف علم و فناوری ویرایش دوم
- ◆ انجام پروژه تحقیقاتی مدل کارکردی وقف علم و فناوری با هدف تبیین موضوع و بررسی گونه‌های وقف علم و فناوری
- ◆ تدوین و انتشار ویژه نامه های وقف علم و فناوری
- ◆ تولید محتوا جهت ساخت کلیپ‌های وقف علم و فناوری

▲ در حوزه ترویج و فرهنگ سازی

- ◆ برگزاری همایش وقف علم و فناوری در شهرستان سبزوار در سال ۹۴
- ◆ برگزاری همایش وقف علم و فناوری در مشهد مقدس (به همراه رونمایی از اولین اوراق وقف جمعی علم و فناوری) در دهه وقف سال ۹۵
- ◆ برگزاری همایش وقف علم و فناوری در شهرستان نیشابور در دهه وقف سال ۹۶
- ◆ همکاری در برگزاری همایش وقف علم و فناوری در استان مازندران در دهه وقف سال ۹۶
- ◆ برگزاری نخستین همایش ملی وقف علم و فناوری توسط دانشگاه فردوسی مشهد در سال ۹۶
- ◆ طراحی و توسعه پرتال و اپلیکیشن ملی وقف علم و فناوری جهت بازتاب فعاليت‌های صورت گرفته در سطح کشور

▲ اعضاء کمیته ياوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی

- ۱- اداره کل اوقاف و امور خیریه خراسان رضوی
- ۲- دانشگاه فردوسی به عنوان دانشگاه مادر منطقه (به نمایندگی از وزارت علوم تحقیقات و توسعه فناوری، کلیه دانشگاه‌ها، مراکز علمی و پژوهشی)
- ۳- پارک علم و فناوری استان خراسان رضوی
- ۴- دفتر همکاری های علمی و امور نخبگان شهید فهمیده منطقه شمالشرق
- ۵- اتاق اصناف مشهد
- ۶- خانه صنعت، معدن و تجارت استان خراسان رضوی

۷- استانداری (به عنوان نهاد حاکمیتی)

۸- دو نفر فرد حقیقی آشنا و فعال در حوزه وقف علم و فناوری

کمیته ياوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی به عنوان اولین نهاد مردمی ساختارمند در کشور فعاليت‌های خود را در چهار حوزه اصلی زیر تقسیم بندی نموده است که عبارتند از:

۱- نهاد سازی ۲- محتوا سازی ۳- ترویج و فرهنگ‌سازی ۴- بهره برداری

۲- حجت الاسلام والمسلمین ایزدی (مع فرهنگی اداره کل اوقاف و امور خیریه خراسان رضوی)

۳- مهندس علیمحمدی (موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی)

۴- دکتر قنبری (رئیس پارک علم و فناوری خراسان و عضو کمیته ياوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی)

۵- دکتر هاشمی (مشاور رئیس دانشگاه فردوسی و عضو کارگروه اجرایی کمیته ياوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی)

۶- دبیر کارگروه دانشجویی کمیته ياوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی

۷- ۲ نفر خادمین علم و فناوری

در ادامه به آیین نامه‌های تدوین شده می‌پردازیم:

بر اساس دستور العمل ابلاغی سازمان اوقاف و امور خیریه کشور مبنی بر ایجاد کمیته‌های تخصصی در حوزه‌های مختلف وقف و با هدف جهت دهی وقف و امور خیریه به سمت نیازهای روز جامعه، کمیته ياوران وقف علم و فناوری متشکل از ۹ نفر اشخاص حقیقی و حقوقی با ترکیب معینی به جهت بهره‌مندی از توان اکثریت نهادهای مرتبط و تاثیرگذار در استان خراسان رضوی در سال ۹۵ شکل گرفت.

هدف از تشکیل کمیته ياوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی محتواسازی، ترویج و فرهنگ سازی و جهت دهی موقوفات به سمت نیازهای روز جامعه در زمینه توسعه علم و فناوری و ایجاد اشتغال دانش بنیان

ضرورت شفافیت مالی مشارکت خیران و واقفان در تأمین مالی پروژه‌های علمی و فناورانه مورد نیاز حمایت و وقف جمعی علم و فناوری

با بررسی‌های صورت گرفته به این نتیجه رسیده‌ایم که مهم‌ترین مولفه جلب اعتماد خیران و واقفان، شفافیت منابع مالی و اطلاع ایشان از نحوه هزینه کرد منابع مالی اهداء شده و اثرات آن در جامعه می‌باشد.

به همین جهت پرتال وقف علم و فناوری با نمایش دادن اسامی خیرین در پروژه‌های علمی و فناورانه مورد نیاز حمایت و وقف جمعی علم و فناوری بر اساس نام و نام خانوادگی، تاریخ و میزان مشارکت تلاش نموده است در گام اول این شفافیت را در ذهن مردم ایجاد نماید.

همچنین جهت هزینه کرد منابع مالی با تدوین آیین‌نامه‌های مشخص نحوه هزینه کرد و اطلاع رسانی به تمامی مشارکت‌کنندگان، در آینده قصد دارد به بالاترین نهاد اعتماد ساز در جامعه تبدیل شود به نحوی که هر شخص بدانند که حتی کوچکترین کمک ایشان صرف چه پروژه‌هایی شده و چه آثار و برکاتی را برای جامعه به دنبال داشته است.

لینک مشاهده وقف مشارکتی (جمعی)

vaghfelm.ir/dedications/new

مبلغ کل (تومان) جمع آوری شده تا این لحظه:

38741000

◆ فعالیت وقف علم و فناوری در شبکه‌های مجازی از قبیل: تلگرام، سروش، ایتا، آی‌گپ، اینستاگرام، بله به آدرس:

[@vaghf_elm_fanavari](https://www.instagram.com/vaghf_elm_fanavari)

◆ تهیه و توزیع پک فرهنگی وقف علم و فناوری شامل بروشور، پوستر و ویژه نامه

◆ تهیه و توزیع پک فرهنگی نرم افزاری وقف علم و فناوری

◆ تدوین کلیپ‌های وقف علم و فناوری (و انتشار آن در فضای مجازی)

◆ ایجاد غرفه‌های ترویج و فرهنگ‌سازی وقف علم و فناوری در نمایشگاه و همایش‌های مختلف استانی

▲ در حوزه بهره برداری

◆ جهت دهی برخی موقوفات به سمت وقف علم و فناوری

◆ انتشار اوراق وقف جمعی علم و فناوری به ارزش یکصد هزار ریال برای اولین بار در کشور و جلب مشارکت خیرین در وقف جمعی علم و فناوری

◆ در ضمن این کمیته با توجه به دغدغه‌های ریاست سازمان اوقاف و امور خیریه مبنی بر ارتقاء بهره‌وری موقوفات فعلی کشور از طریق نوآوری و استفاده بهینه از فناوری‌ها نسبت به برنامه ریزی جهت ارتقاء بهره‌وری موقوفات استان خراسان رضوی اقدام نموده است. که از جمله مهم‌ترین موارد آن برنامه‌ریزی جهت ایجاد مزارع بادی و خورشیدی در موقوفات و بقاع متبرکه با انعقاد تفاهم نامه ۳۰۰۰ کیلووات برق خورشیدی اداره کل اوقاف و امور خیریه خراسان رضوی با شرکت توزیع برق خراسان می‌باشد.

مراسم اهداء احکام کمیته یاوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی توسط استانداری خراسان رضوی ۱۳۹۵

ما هم وقف می‌کنیم
به قدر توانمان، و در جهت
ایجاد کسب و کارهای نو

وقف زمان نمی‌شناسد

اما از دیگر واقفانی که به موضوع وقف علم و فناوری تاکید دارد، محمد جعفری ۵۷ ساله، دانشجوی فوق لیسانس رشته حقوق و جزاست.

او را به دشواری راضی به گفت و گو می‌کنیم، تاکید می‌کند که در مقابل عظمت خداوند وقف کار کوچکی است و باور دارد آن چه که انجام داده به اتکای باورهای درونی اش بوده و مایل نیست نیتش به خودنمایی‌ها آلوده شود.

وقتی بالاخره به اصرار، تن به این گفت و گو می‌دهد، برای مان می‌گوید: «موقوفه ای به نام بیت الرقیه (س) دارم و امیدوارم خداوند آن را بپذیرد و مورد عنایت قرار بگیرم، هرچند که باوردارم کار بسیار کوچکی انجام داده ام. یکی از نیاتم برای این موقوفه، با محوریت توسعه علم و فناوری بوده است.»

وی می‌گوید: تعریف و نگرش من به موضوع وقف، فراتر از نیت‌هاست اما در مجموع، بیکاری و مسائل و مشکلات مربوط به جوانان را نمی‌توان نادیده گرفت. نگرش بخشی از جامعه این است که کاربری یک حسینیه فقط برگزاری مراسم عزاداری و روضه خوانی است اما چنین نیست و به اعتقاد من، از حسینیه باید باور و نگرش حسینی به جامعه منتقل شود.

باید فرهنگ عمل‌گرایی در باورهای دینی ما وجود داشته باشد. وی که تلاش کرده از فضای این موقوفه و حسینیه برای توسعه فرهنگ علم آموزی و کمک به رشد فناوری بهره بگیرد، یادآور می‌شود: معتقدیم اگر علم و فناوری توسعه پیدا کند، پیشرفت و آینده کشورمان تضمین می‌شود. این نگاه برای توسعه جامعه ما ضروری است. از سویی معتقدم وقف زمان نمی‌شناسد و آن که اموالش را وقف می‌کند، برای خود باقی‌الصالحاتی بلندمدت را تضمین می‌کند.

راهی بهتر از وقف سراغ ندارم

از واقفان عرصه علم و فناوری، «حسینعلی روستایی زاده» است که اصالتاً تربت جامی بوده اما در مشهد زندگی می‌کند.

او به اذعان سجلی اش ۷۵ سال دارد اما کهنولت سن و کسالتش مجال یک گفت و گو مفصل را از ما می‌گیرد. او برایمان می‌گوید، حدود یکسال است که خانه اش را وقف کرده و دلیل این اقدام خود را ماندگاری این کار خیر می‌داند و دوست دارد بعد از مرگش نیز مفید جامعه باشد و به نوعی نسل‌های بعد هم سهمی از این خیرخواهی او داشته باشند.

صورت وجدان حکم می‌کند که آن چه در بضاعت داریم برای کمک به آن‌ها انجام دهیم.

هر کدام از ما که خدا رفاه و نعمتی نصیب مان کرده باید به شکرانه داشته‌های مان، آن‌ها را به نوعی با هم‌نوعان مان شریک شویم. معتقدم از این بابت، هیچ راهی بهتر از وقف نیست.

در نهایت هر کدام از ما چند صباحی در این جهان هستیم و چه خوب که وداع مان با آن، با خاطره خوش و نام نیکی همراه باشد و چه بهتر اگر توشه ای از این دنیا برای جهان باقی ببریم. دوست دارم آن‌هایی که از این وقف من بهره‌ای می‌گیرند، اگر یادشان بود، دعایی هم برای من کنند.

وقفی برای علم

گفتگویی با واقفین علم و فناوری

«وقف» در زمره آن سنت‌های شایسته‌ای می‌گنجد که میراث نیک اندیشی مردم را در تاریخ ماندگار می‌کند. همچنین از آن به عنوان اهرم مؤثر اعتقادی و فرهنگی برای جبران نارسایی‌ها و نیازمندی‌های جامعه در ابعاد مختلف یاد می‌شود.

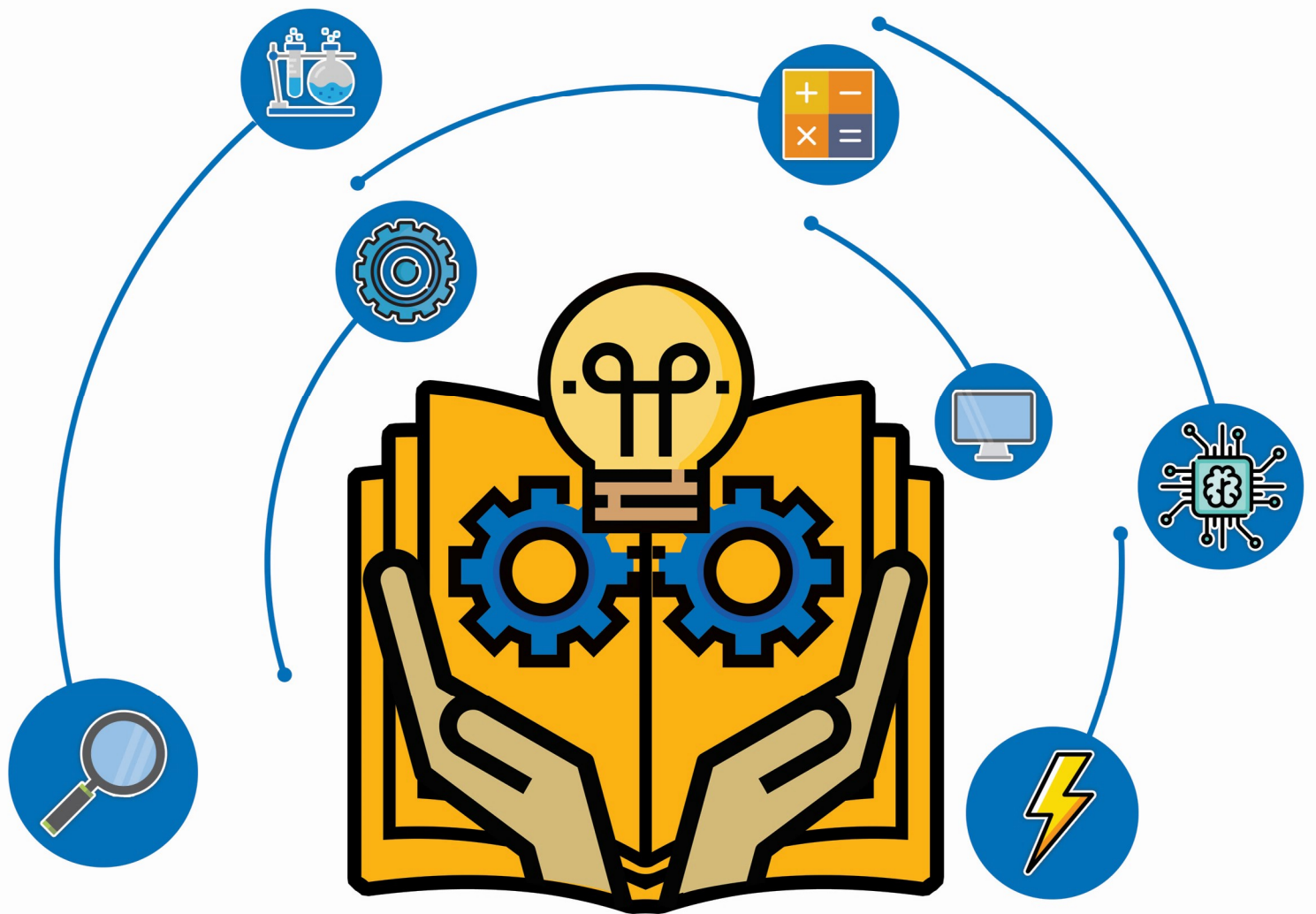
اما شکل و شمایل وقف یا نیت واقف هر چه که باشد، اگر غایتش تعالی جامعه و گره‌گشایی از مشکلات مردم است؛ حتماً اتفاقات خوبی رقم خواهد خورد.

از این میان، وقف‌هایی هم هستند که حالا گره از زندگی کسی می‌گشایند یا لذت خواندن و نوشتن را به کسانی می‌بخشند که تنها عکس‌های روزنامه‌ها را می‌بینند و کتاب‌ها را با حسرت ورق می‌زنند.

نیت‌های پاکی که این بار وارد عرصه علم و دانش و فناوری شده اند تا بتوانند با کمک به دانش‌آموزان بی‌بضاعت یا دانشجوی بدون پشتوانه مالی از هدر رفتن استعداد‌های ناب این سرزمین جلوگیری کنند یا بستری را برای توسعه علمی - پژوهشی کشورمان فراهم کنند.

به بهانه دهه وقف، این بار سراغ واقفانی رفتیم که توسعه «علم و فناوری» نیت شان بوده و ابرار وقف را برای تحقق آن به خدمت گرفته اند:

خادمان وقف علم و فناوری

۱ ارزیاب و مشاور علمی پروژه

۲ تولید محتوای علمی

۳ تولید محتوای تبلیغی

۴ فعالیت ترویجی و فرهنگ سازی

چهار کارگروه

شبکه خادمان وقف علم و فناوری

▲ ایجاد شبکه خادمان به منظور فرهنگ سازی و معرفی هر چه بهتر وقف علم و فناوری

وقف علم و فناوری وقفی در جهت ارتقاء سطح علم و فناوری کشور با استفاده از تفکر نیروهای خلاق، مبتکر و کوشا می باشد. به منظور رفع موانع و مشکلات در حوزه تولید علم و فناوری و به منظور حمایت های مالی و معنوی از ظرفیت های مستعد نخبگان و نوآوران در سطح کشور و با هدف احراز جایگاه برتر علمی و فناوری در سطح منطقه و کشور بر آن شدیم نیازهای نخبگان را با استفاده از ظرفیت های مردمی رفع نماییم.

هدف از ایجاد شبکه خادمان وقف علم و فناوری

گفتگوی صمیمی با

خادمان وقف علم و فناوری

▶ لطفاً خودتان را معرفی کنید؟

مهلا احسنی دانشجوی کارشناسی رشته عمران، دبیر انجمن خیریه دانشجویی مهرورزان جوان و هم‌اکنون دبیر کارگروه دانشجویی کمیته یاوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی

▶ چرا خادم وقف علم و فناوری شدید؟

وقف را می‌توان به عنوان اهرم مؤثر اعتقادی و فرهنگی برای جبران نیازمندی‌های جامعه در ابعاد مختلف یاد کرد، شاید وقف حالات مختلفی داشته باشد، ولی نیت واقف کمک به جامعه و گره‌گشایی از مشکلات مردم است. وقف علم و فناوری وقفی که این بار وارد عرصه علم و فناوری شده است تا از هدر رفتن استعداد های نابی که پشتوانه مالی ندارند جلوگیری کند.

به فرموده‌ی مقام معظم رهبری: «باید به مرحله‌ای از توانایی برسیم که بتوانیم با استفاده از علم، تولید ثروت کنیم و از همان ثروت نیز برای پیشرفت علم بهره بگیریم.»

به عقیده من وقف علم و فناوری می‌تواند بستری بسیار مناسب برای توسعه علمی-پژوهشی کشورمان فراهم کند.

با توجه به اینکه خودم نیز پروژه‌هایی داشتم که اگر از جایی حمایت می‌شدم شاید الان به جایی که دوست داشتم، می‌رسیدم. به همین منظور این موضوع برایم یک دغدغه شد تا با فعالیت به افرادی مثل خودم کمک کنم و به امید خدا، خودم نیز شروع کنم.

تخصیصات

▶ پیشنهاد شما در زمینه فرهنگ‌سازی و توسعه وقف علم و فناوری چیست؟

جذب خادمان در مدارس و دانشگاه‌ها و همچنین ارائه بستری برای آشنایی دانشجویان و همچنین توجیه ضرورت وقف علم و فناوری و دغدغه مند کردن افراد خیر و سرمایه‌گذار و با برگزاری همایش و از افراد موجه جهت همکاری به صورت خادمان دعوت شود و همچنین برپایی غرفه‌های وقف علم و فناوری در همایش‌های مربوط به حوزه‌ی پژوهش، علم و فناوری

▶ نحوه آشنایی با وقف علم و فناوری چگونه بود؟

از طریق روابط عمومی خانه صنعت، معدن و تجارت استان خراسان رضوی

محیا باقری رفیع

♦ **محیا باقری رفیع** دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل، مدتی در موت کورت کارهای پژوهشی انجام می دادم. در حال حاضر به سبب دغدغه تحصیلی کناره گیری کردم.

♦ **خادم وقف علم و فناوری** شدم به سبب علاقه شخصی به پژوهش و تبادل اطلاعات با دیگران.

♦ **پیشنهادم در زمینه فرهنگسازی و توسعه وقف علم و فناوری** باید در زمینه اطلاع رسانی بهتر عمل شود.

♦ **نحوه آشنایی من با وقف علم و فناوری** مراجعه به وب سایت وقف علم و فناوری به آدرس: VaghfElm.ir

ریحانه شاپوری

♦ **ریحانه شاپوری** دانشجوی کارشناسی مهندسی پزشکی گرایش بیوالکترونیک.

♦ **خادم وقف علم و فناوری** شدم به علت اینکه سمت و سوی وقف های آتی در جهت افزایش سطح علم و تکنولوژی کشور سوق داده شود.

♦ **پیشنهادم در زمینه فرهنگ سازی و توسعه وقف علم و فناوری** تبلیغات گسترده، تکرار عاقلانه، بکار بردن روش های جدید برای فرهنگ سازی، آموزش هدفمند در تمام پایه های مدارس، ایجاد حس اطمینان به افراد جامعه در جهت وقف های کوچک، برگزاری همایش، برگزاری همایش دانشگاهی

♦ **نحوه آشنایی من با وقف علم و فناوری** فراخوان در شبکه های اجتماعی و از کانال دانشگاه صنعتی سجاد بود.

ناصر دانایی

♦ **ناصر دانایی** کارشناسی ارشد مهندسی صنایع سیستم های اقتصادی و اجتماعی، پژوهشگر جهاد دانشگاهی.

♦ **خادم وقف علم و فناوری** شدم به دلیل علاقه به موضوع علم و فناوری و پیشرفت و توسعه در این حوزه به عنوان خادم عضو شدم. همچنین علاقه مندم وقف در این حوزه را گسترش داده و با کمک وقف کنندگان، جهت ایجاد اشتغال و کارافرینی در کشور و منطقه تلاش نمایم.

♦ **پیشنهادم در زمینه فرهنگسازی و توسعه وقف علم و فناوری** ارتباط بیشتر با جوانان، ارتباط بیشتر با وقف کنندگان، توسعه تعامل سازمان اوقاف با مردم و سازمان ها.

♦ **نحوه آشنایی من با وقف علم و فناوری** از طریق نامه اداری و جستجوی در سایت با وقف علم و فناوری آشنا شدم.

عذرا ایزانلو

♦ **عذرا ایزانلو** کارشناس ارشد آموزش پزشکی، سرپرست امور پژوهشی بیمارستان رضوی، مدیر ادیتوریال و مدیرمسئول مجله cancer press، هیات موسس مرکز تحقیقات سرطان رضوی.

♦ **خادم وقف علم و فناوری** شدم به خاطر این که تعریف سلامتی توانایی کمک به دیگران برای هر فردی هست و تا زمانی که تلاش در جهت افزایش دانش عمومی اتفاق نیفتد چیزی تغییر نخواهد کرد پس از آنچه دارم ولو کم در جهت ارتقای سلامت جامعه استفاده می کنم به گمانم این یک تکلیفه.

♦ **پیشنهادم در زمینه فرهنگسازی و توسعه وقف علم و فناوری** نگارش پروتکل تیم سازی پژوهشی و استفاده از آن در جهت ارتقای فردی و جامعه به عبارتی چند بعدی دیدن برنامه های اجرایی.

♦ **نحوه آشنایی من با وقف علم و فناوری** از طرف دوستانم در دانشگاه فردوسی مشهد

مسعود انوری

♦ **مسعود انوری** دارای مدرک تحصیلی دکتری حرفه‌ای مدیریت کسب و کار با گرایش منابع انسانی، مدرس دانشگاه و مدیر مرکز مشاوره، اطلاع رسانی و خدمات کارآفرینی شهرستان خوی (آذربایجان غربی).

♦ **خادم وقف علم و فناوری** شدم چون رویکرد اجتماعی بنده براساس اولویت‌های نظام و انقلاب هست وقتی حضرت امام خامنه‌ای به عنوان دیده‌بان بصیر انقلاب تاکید ویژه‌ای بر کلیدواژه‌هایی چون تولید علم، تولید ثروت، دانش بنیان کردن امورات از جمله اقتصاد تاکید دارند یقیناً ما به عنوان عضوی از این امت تکلیف قطعی داریم که در این راه قدم برداریم و بنده افتخار دارم از سال ۹۰ تا به امروز در تک تک مسئولیت‌های ریزو درشتی رویکردی مبتنی بر خط مشی رهبری داشتم و افتخار خادمی وقف علم و فناوری هم در همین راستا هست.

♦ **پیشنهادم در زمینه فرهنگ سازی و توسعه وقف علم و فناوری** باید دنبال مخاطب شناسی و دریافت و طبقه بندی آراء و نظرات مخاطبین باشیم بدین معنی که رویکردی مخاطب محور داشته باشیم چون تجربیات بومی و غیربومی نشان داده است که بدون توجه و کشف خط سیر فکری مخاطب و عدم شناخت از جامعه هدف نیل به اهداف تعیین شده میسر نخواهد بود.

♦ **نحوه آشنایی من با وقف علم و فناوری** از طریق فضای مجازی بود.

محمد رضا شریفی

♦ **محمد رضا شریفی** دانشجوی کارشناسی ارشد علوم و مهندسی خاک، مدیرارتباطات و روابط عمومی و مشاور نوآوری شرکت کاوشگران آب و همچنین دارای ۴ اختراع ثبت شده در اداره کل مالکیت صنعتی.

♦ **خادم وقف علم و فناوری** شدم چون به اشتراک‌گذاری تخصص و مهارت‌ها و کسب اطلاعات بیشتر در جهت کمک به ایجاد و راه اندازی کسب و کارهای فناورانه از مهم‌ترین انگیزه‌های بنده جهت خادمی علم و فناوری بوده است.

♦ **پیشنهادم در زمینه فرهنگ سازی و توسعه وقف علم و فناوری** در جهت تحقق فرهنگ سازی تمام افراد حقیقی و حقوقی رسالتی روی دوششان است که باید آن را انجام دهند. ما باید با کسب مهارت‌های مختلف و مورد نیاز بتوانیم سهم خودمان را در جهت ایجاد و القای فرهنگ و تفکر کارآفرینی در جامعه انجام دهیم تا بتوانیم علم و فناوری را به خدمت گرفته و با آگاه سازی گام‌های مؤثری در جهت پیشرفت و خودباوری برداریم.

بنابراین در جهت توسعه علم و فناوری بایستی ضمن هم افزایی مؤثر علمی در اقصاء مختلف جامعه ارتباطات و شبکه سازی مؤثری را هم به وجود آورد.

♦ **نحوه آشنایی من با وقف علم و فناوری** نحوه آشنایی اینجانب با وقف علم و فناوری، از طریق سایت و شبکه‌های اجتماعی بود.

آیا می‌دانید؟

به کمک **خادمان فعال در حوزه تولید محتوای علمی** توانستیم کتاب‌های تخصصی، ویژه نامه، مقالات علمی تدوین کنیم و نشست‌های مفید و همایش‌های علمی با کیفیت برگزار کنیم.

مجید جمال آبادی

♦ **مجید جمال آبادی** کارشناسی مرمت و احیا آثار باستانی، کارمند و فعال در زمینه‌های فرهنگی هنری.

♦ **خادم وقف علم و فناوری شدم** چون اعتقادم این است که هر جا مردم ورود کردند اتفاقات خوبی افتاده است، ورود مردم، مشارکت مردم، که می‌تواند این مشارکت مردمی در قالب خادمی باشد، در قالب وقف مشارکتی باشد یا هر چیز دیگر... خادم شدم تا در ترویج و توسعه وقف علم و فناوری سهیم باشم و همه‌ی ما با توسعه فرهنگسازی وقف علم و فناوری باعث شویم تا چرخ صنعت بچرخد و تحریم‌ها کمترین اثر را بر کشور عزیزمان بگذارد.

♦ **پیشنهادم در زمینه فرهنگسازی و توسعه وقف علم و فناوری** این است که از صحبت کردن با رئیس‌ها و مدیران و قول گرفتن‌ها فاصله بگیریم، برویم سمت مردم و این فرهنگسازی را در بین مردم رواج بدهیم، از امام جماعت بخواهیم در هنگام سخنرانی‌هایش از وقف علم و فناوری سخن بگوید، به نیاز کشور به علم و فناوری اشاره کند و مردم را دغدغه‌مند کند.

♦ **نحوه آشنایی من با وقف علم و فناوری** زمانی بود که در دفتر همکاری‌های علمی و امور نخبگان سبزووار طرح‌هایی را نخبگان ارائه می‌دادند و دفتر با توجه به نوع ارائه و طرح‌ها پاداش‌های مالی در نظر می‌گرفت، رفته رفته این طرح‌ها افزایش چشمگیری داشت و دفتر در زمینه مدیریت طرح‌ها و تخصیص هزینه با چالش‌هایی رو به رو شد و در نهایت باعث شد این روند بسیار کند پیش رود، بنده به ذهنم رسید تا چرا اداره اوقاف سبزووار را وارد کار نکنیم، یعنی اوقاف بیاید موارد پشتیبانی مالی را بر عهده بگیرد تا روند به نتیجه رسیدن پروژه سرعت مناسبی بگیرد، که در آن موقع ما وقف علمی را مطرح کردیم که رفته رفته مفهوم این وقف کامل تر شد و نهایتاً با نام وقف علم و فناوری مطرح گردید.

امیدوارم با فرهنگسازی هر چه بهتر ما هم در تجاری سازی محصولات، اختراع و نوآوری موفق عمل کنیم. انشالله /

محمد رضا انصاری

♦ **محمد رضا انصاری** فوق لیسانس مدیریت مدرس و مربی سخنرانی و فن بیان و نویسنده کتاب «سخنران شدن سخت نیست».

♦ **خادم وقف علم و فناوری شدم** چون همیشه آرزو داشتم یک خیریه آموزشی تشکیل بدم و به واسطه آن از همه کسانی که علاقمند به آموزش هستند و می‌خواهند در این کار خیر سهیم باشند دعوت کنم تا اینکه با وقف علم و فناوری آشنا شدم و این همان جایی بود که سال‌ها من آرزوی شکل گیری آن را داشتم.

♦ **پیشنهادم در زمینه فرهنگسازی و توسعه وقف علم و فناوری** شرکت فعال در همایش‌ها و سمینارها و معرفی این حرکت زیبا به اساتید و فراگیران بسیار می‌تواند مؤثر باشد. ضمن اینکه داشتن نماینده در دانشگاه‌ها در مرحله اول و داشتن دفتری جهت جذب علاقمندان در مراحل بعدی می‌تواند در توسعه این فرهنگ کمک کند.

♦ **نحوه آشنایی من با وقف علم و فناوری** از طریق یک آگهی تلگرامی با «وقف علم و فناوری» آشنا شدم و چون از قبل دنبال چنین موضوعی بودم توجهم را جلب کرد و درخواست عضویت دادم.

۱۹۳

تاکنون ۱۹۳ نفر از شهرهای مختلف ایران (مشهد، تهران، تبریز، کرج، قم، همدان، خوی، سبزووار، قوچان، نیشابور، تربت حیدریه، گناباد، شاهرود و ...) به جمع خادمین وقف علم و فناوری پیوسته‌اند.

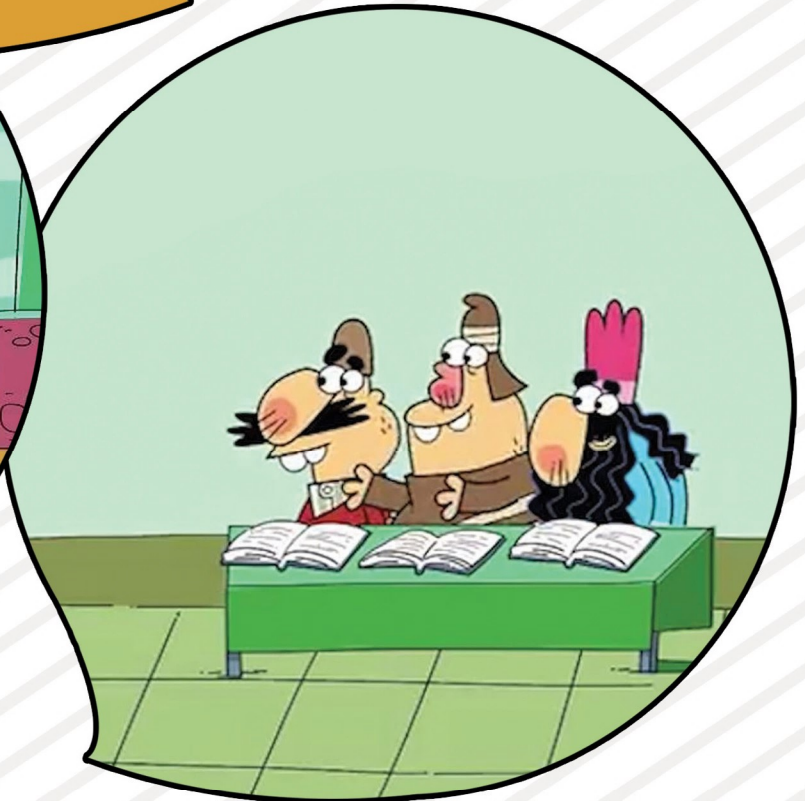
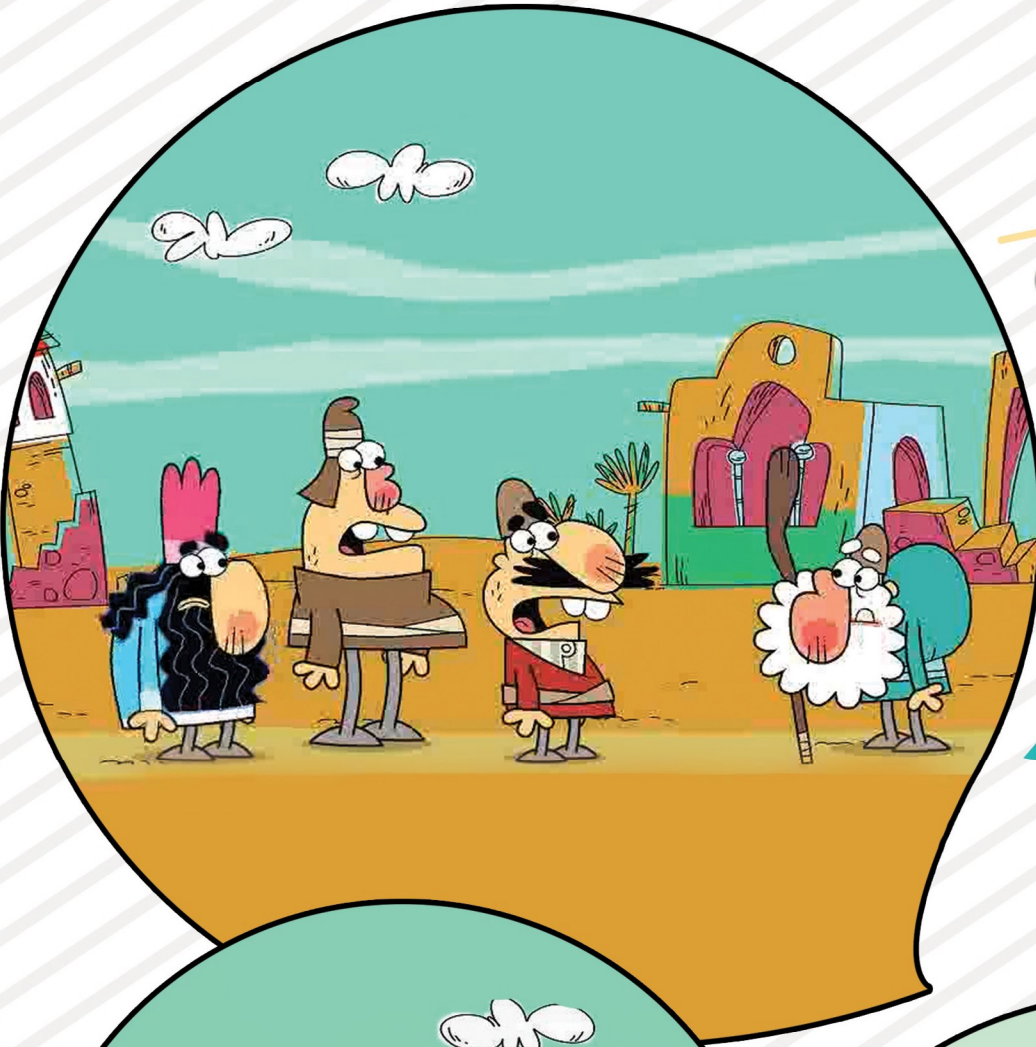
وقتی تهیه کننده

دیرین دیرین

هم خادم وقف

علم و فناوری

میشه...

حجم موقوفات علم و فناوری در دنیا

آلمان (۲۰/۹٪)

مطالعات انجام شده توسط انجمن بنیادهای آلمان در سال ۲۰۱۷ نشان می‌دهد که در میان ۱۵ نیت متداول که توسط بنیادهای وقفی آلمان پیگیری می‌شود، درصد قابل توجهی از بنیادها به موضوع علم و تحقیقات می‌پردازند.

کانادا (۲۸٪)

مهمترین نیت خیرخواهانه در کشور کانادا در بخش آموزش و پژوهش، خدمات اجتماعی و سلامت می‌باشد که در این میان ۲۸٪ از کل فعالیت‌های خیرخواهانه صرف فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی می‌شود.

بریتانیا (۱۲٪)

بنابراین قانون خیریه بریتانیا، نیت خیرخواهانه در این کشور در ۱۲ دسته مختلف قرار دارند که یکی از آن‌ها موضوع «پیشرفت آموزش» است و از مجموع فعالیت‌های خیرخواهانه در این کشور، ۱۲٪ صرف فعالیت‌های آموزشی و فناورانه می‌شود.

استرالیا (۱۸٪)

استرالیا از دیگر کشورهای پیشرفته‌ای است که بخش گسترده‌ای از نیت خیرخواهانه افراد در آن، به مسئله علم و فناوری اختصاص می‌یابد و به‌طور میانگین، سالانه ۱۸٪ از عواید حاصل از نیت خیرخواهانه در این کشور صرف آموزش و تحقیقات می‌شود.

چکیده مقاله: وقف علم و فناوری

سخن آغازین

در دنیای امروز نیروی انسانی دانشمند و فن اور را می توان منبع مهم هرگونه توسعه و بهبود در شرایط زندگی جوامع به شمار آورد. چنانکه دست یابی به موفقیت در زمینه هایی مانند افزایش تولید و ثروت ملی، سلامت، اشتغال، محیط زیست و حتی صلح و همزیستی جوامع را نیز می بایست از همین رهگذر یعنی پیشبرد علم و فناوری دنبال کرد. به همین جهت تربیت نیروی انسانی علمی و فناوری و زمینه سازی برای کاربست ایده ها و طرح های ارائه شده از سوی این بخش معمولاً به عنوان سرمایه گذاری زیربنایی و منتهی به توسعه پایدار در نظر گرفته می شود. با وجود توافق همگانی در این مورد یعنی سرمایه گذاری برای تربیت نیروی انسانی علمی و مولد واقعیت موجود این است که در میدان عمل انجام این مهم با چالش هایی به ویژه از نظر تأمین منابع مالی روبروست و به همین دلیل به دغدغه ای مهم برای نظام های مدیریتی تبدیل شده است. به طور مشخص می توان گفت که دولت ها در این زمینه از توانایی کافی برخوردار نیستند. از سوی دیگر تجربه های تاریخی گسترده و سودمندی از پیشبرد علم و دانش با استفاده از سرمایه ها و حمایت های مردمی در اختیار است که تا عصر کنونی نیز ادامه یافته است. بررسی وضعیت سرمایه گذاری در زمینه علم و فناوری با محوریت دانشگاه ها و دستاورد آن یعنی توسعه یافتگی جوامع در جهان امروز نیز نشان از رابطه ای معنادار میان میزان پیشرفت در این زمینه ها با میزان پشتیبانی های مردمی دارد که غالباً در قالب «وقف» و «خیریه» در انواع مختلف آن ها ظاهر می شود. سرگذشت دانشگاه های طراز اول و تأثیرگذار در سطح جهان و دستاوردهای آن ها در حوزه علم و فناوری نیز چیزی جز این را نشان نمی دهد.

نگاهی اجمالی بر وضعیت توسعه در زمینه علم و فناوری در ایران و سنجش آن با مقیاس های جهانی نشان می دهد که با وجود برداشته شدن گام های موردی و بعضاً افتخارآفرین در این عرصه هنوز تا رسیدن به وضعیتی پایدار، مولد و رقابتی در سطح جهان فاصله قابل توجهی وجود دارد. این در حالی است که به نظر می رسد با توجه به تجربیات تاریخی غنی و نیز با وجود قابلیت های موجود در کشور، همچنان ظرفیت های مهمی غیرفعال باقی مانده و یا چنانکه باید فعال نشده اند. استفاده از ظرفیت های حوزه «وقف» و «خیریه» در پیشبرد فعالیت های علمی دانشگاهی و هدایت این فعالیت ها به سوی حوزه فناوری و تولید از جمله قابلیت هایی است که توجه به آن می تواند به غلبه بر آنچه می توان آن را کم تحرکی و ناپایداری در عرصه علم و فناوری در کشور دانست، کمک کند. در چنین شرایطی است که حرکت های شکل گرفته در چند سال اخیر از جمله پیدایش و گسترش خیریه های علمی و دانشگاهی، ایجاد معاونت های علم و فناوری در تشکیلات وقفی کشور و به طور مشخص شکل گیری کمیته یاوران وقف علم و فناوری را نشانه هایی از درک اهمیت موضوع دانست که پیگیری برای عملیاتی شدن اهداف آن ها می تواند موجب حرکتی تازه و مولد در حوزه علم و فناوری در کشور باشد.

نقش وقف علم و فناوری در تقویت ساخت درونی کشور رابطه وقف، درخت علم و شرکت های دانش بنیان

علیرضا آذری^۱

منابع خیرین و واقفین، همیشه در خدمت ضروری ترین نیازهای مردم بوده است. این یک قاعده کلی همه زمان ها و مکان ها است. خیرین، نیازهای جامعه را از صداها و فریادهایی که خود تشخیص می دهند. نیازهای ضروری در هر دوره، روزگاری مشکل و دغدغه اصلی مردم است.

دوره منابع خیرین به سمت وقف آب انبار کوبری هنوز قابل مشاهده است.

در سال های اخیر، تحریم های فناوری، هر دو تحریم هایی نشانه ای آشکار از جنگ فناوری است. پیشرفت کشور است. به فرموده ی امام علی (ع) همه جا بنی کشور است. اگر بتوانیم علم را به ثروت رو به توسعه شکل خواهد گرفت.

به فرموده ی امام معظم رهبری: «باید به مرحله ای رسید که از همان ثروت نیز برای پیشرفت علم بهره بگیریم و اما بررسی شاخص جهانی نوآوری نشان می دهد که کشور پایه پای ترکیه پیشرفت داشته است. اما ایران در تبدیل علم به ثروت و تولید تحقیقات دانشگاهی و تولید مقاله، عملکرد قابل قبولی در تولید فناوری عملکرد ایران قابل قبول است. اما در تجاری سازی

۱- کارشناس ارشد حوزه فناوری

۱۳

نقش سازنده بنیادهای دانشگاهی در راستا با صنعت و نهاد وقف

پریسا بهبهانی^۱

بنیادهای دانشگاهی یک سازمان مردم نهاد ثبت شده در وزارت کشور و است که به عنوان یک بخش توسعه دهنده کسب و کار در کنار دانشگاه و اساسی فعالیت های آن جذب مشارکت های خیرین و واقفین می باشد. ایجاد ارتباط مؤثر فی مابین دانشگاه، تجارت، تولید صنعتی و بخش خصوصی، داشتن ایده و تهیه طرح تجاری، ایجاد شرکت پروژه های متعدد با توجه به نیاز کشور و توانمندی های دانشگاه از اهداف این بنیادها و بالاخص «بنیاد دانشگاهی شهید بهشتی» می باشد. از جمله رسالت های خطیر بنیادهای مذکور، استفاده از منابع خیرین جهت کمک به زیرساخت های مورد نیاز دانشجویان و اهداف دانشگاه و همچنین ایجاد زمینه های مناسب در حوزه های علم و فناوری می باشد. لیکن مسئله قابل تأمل این است که بهترین فرایند با در نظر گرفتن انتفاع مشترک برای اجرای نمودن اهداف مذکور و در نتیجه گسترش ارتباط مؤثر صنعت، تجارت، خیرین و دانشگاه به چه صورت باید طراحی گردد.

پیشینی می گردد ایجاد ارتباط بین صنعت و دانشگاه می تواند از طریق این بنیادها تسهیل گردد. در این راستا به پارامترهای مؤثری همچون تبادل نیروی انسانی بین دانشگاه و صنعت، فعالیت های علمی، پژوهشی و راه اندازی آزمایشگاه های تحقیقاتی مشترک، برگزاری دوره های آموزشی-صنعتی برای دانشجویان، تأسیس شرکت پروژه های مشترک بر گزاری دوره های مهارتی-آموزشی کاربردی برای کارکنان بخش صنعت، الگوی بازوید اساتید و دانشجویان دانشگاه از صنعت و بالعکس و انتقال فناوری و بومی سازی آن می توان اشاره نمود.

حل شکاف میان صنعت و دانشگاه و لمس مشکلات صنعت توسط دانشگاهیان، حضور فعال دانشگاهیان در صحنه تولید و ارائه راهکارهای عملی آنان، جایگزینی پروژه های عملیاتی به جای مقالات آرشویی، انجام پژوهش ها با رویکرد نیاز داخلی و بازار صادرات جایگزین پژوهش های صرفاً مقاله محور، ارتباط

۱- معاون امور آموزش و توسعه پروژه های بنیاد دانشگاهی شهید بهشتی

۲۲

▲ ارائه خردمایه‌های سیاستی مداخله آستان قدس رضوی در نهادینه سازی جایگاه وقف در توسعه فناوری توسط شرکت‌های دانش بنیان

(علیرضا باباخان - مدیرعامل صندوق پژوهش و فناوری کریمه، محمد جلیلی، مهدی رضایی)

انباشت دانش و سرمایه به عنوان یک عامل محرک کلیدی برای توسعه فناوری، به خصوص در کشورهای در حال پیشرفت قلمداد می‌شود. با توجه به اینکه بیش از ۶۰٪ شرکت‌های دانش بنیان در کشور، نوپا بوده و علی‌رغم بهره‌مندی از سطح مناسبی از دانش و فناوری، در تأمین سرمایه‌های فیزیکی و تجهیزات پیشرفته با مشکل مواجه هستند. از سوی دیگر، ظرفیت‌های سازوکار «وقف» قابلیت حل کردن این مسئله را دارا می‌باشد و به همین دلیل، تلاش برای ارتقای سطح شرکت‌های دانش بنیان با استفاده از سازوکار وقف، ضرورت می‌یابد. تحقیق حاضر، با اتخاذ یک رویکرد تحلیلی و با استفاده از روش نظریه بازی‌ها، مبادرت به ارائه خردمایه‌های سیاستی مداخله آستان قدس رضوی در نهادینه سازی جایگاه وقف در توسعه فناوری توسط شرکت‌های دانش بنیان نموده است. براین اساس، توصیه می‌شود آستان قدس رضوی به جای مداخله مستقیم در سازوکارهای توسعه فناوری، در راستای تسهیل همکاری بین سه بازیگر اصلی، یعنی شرکت دانش بنیان، سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و واقفان، اقدام نماید.

۲۲

ایران در تبدیل علم و فناوری به ثروت مشکل دارد. به عبارتی در انجام تحقیقات دانشگاهی و تولید مقاله، عملکرد قابل قبولی داریم. همچنین در انجام تحقیقات کاربردی و تولید فناوری عملکرد ایران قابل قبول است. اما در تجاری سازی فناوری موفق نبوده‌ایم.

بعضی مدارس پنج شیفته شدند. در آن دوران، خیران و واقفان به کمک آموزش و پرورش شتافتند و بحران مدیریت شد. این حرکت کماکان ادامه دارد. حرکت خیرین مدرسه ساز باعث حل بحران آموزش و پرورش شد.

عمده‌ی خروجی مدارس، وارد دانشگاه‌ها می‌شوند. در سال ۱۳۹۵ حدود ۴,۳ میلیون دانشجو در دانشگاه‌ها مشغول تحصیل بوده‌اند که حدود یک میلیون نفر از آن‌ها در مقطع تحصیلات تکمیلی بوده‌اند و سالانه حدود ۷۰۰ هزار دانش‌آموخته وارد بازار کار می‌شوند. این در حالی است که تنها حدود سه هزار شرکت دانش بنیان وجود دارد.

اینکه زیست بوم شرکت‌های دانش بنیان از نشاط و وسعت لازم برخوردار نیست باعث می‌شود تا شاهد افزایش تعداد فارغ‌التحصیلان بیکار باشیم. بنابراین از این نظر نیز مشکل اصلی در ضعف کمی و کیفی شرکت‌های دانش بنیان است. اما مشکل ایجاد شرکت‌های دانش بنیان چیست؟ چرا دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها اقدام به تأسیس شرکت دانش بنیان نمی‌کنند؟

هرچند این موضوع دلایل متعددی دارد، اما دلیل عمده این است که شرکت‌های دانش بنیان قاعدتاً در مرحله‌ی توسعه‌ی فناوری و تولید کار می‌کنند. سرمایه‌گذاری در این دو مرحله ده‌ها برابر بیشتر از سرمایه‌گذاری مورد نیاز در مرحله‌ی تحقیقات است. واقعیت این است که شرکت‌های دانش بنیان نیاز به سرمایه‌گذاری دارند. حمایت خیران و واقفان از شرکت‌های دانش بنیان و تقویت این زیست بوم باعث تقویت ساخت درونی کشور می‌شود.

پیشنهادات اجرایی برای سازمان اوقاف و امور خیریه و همچنین مجامع خیران:

۱- برای تبدیل علم و فناوری به ثروت و تکمیل چرخه‌ی نجات، از توسعه شرکت‌های دانش بنیان حمایت کنیم.

۲- فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی دانشگاه‌ها را با نیازهای کشور همراستا کنیم. (طرح درخت موضوعات) به عبارت دیگر سرو پیکر دانشگاه‌ها را به یکدیگر متصل کنیم، تا مانند وزارت بهداشت عمل نماید.

برای تحقق این موضوع، از رساله‌ها، پایان نامه‌ها و پروژه‌های پژوهشی دانشگاه‌ها که هم راستا با نیازهای کشور است، حمایت کنیم.

▲ نقش وقف علم و فناوری در تقویت ساخت درونی کشور - رابطه وقف، درخت علم و شرکت‌های دانش بنیان

(علیرضا آذری - کارشناس ارشد حوزه فناوری)

منابع خیران و واقفان، همیشه در خدمت ضروری‌ترین نیازهای مردم بوده است. این یک قاعده کلی در همه زمان‌ها و مکان‌هاست.

خیران، نیازهای جامعه را از صداها و فریادهایی که می‌شنوند و مشاهدات عینی خود تشخیص می‌دهند. نیازهای ضروری در هر دوره‌ای و در هر منطقه‌ای بسته به شرایط، متفاوت است.

روزگاری مشکل و دغدغه اصلی مردم ایران در مناطق کویری، دسترسی به آب آشامیدنی بود. در آن دوره منابع خیران به سمت وقف آب انبار سوق پیدا کرد. امروز آثار بعضی از این آب انبارها در شهرهای کویری هنوز قابل مشاهده است.

در سال‌های اخیر، تحریم‌های فناورانه، هر روز سخت‌تر و دامنه آن وسیع‌تر شده است. وجود چنین تحریم‌هایی نشانه‌ای آشکار از جنگ فناوری است. علت تحریم‌های فناوری، تأثیر و نقش فناوری در پیشرفت کشور است. به فرموده ی امام علی (ع) علم قدرت است پیشرفت علمی کلید پیشرفت همه جانبه‌ی کشور است. اگر بتوانیم علم را به ثروت و ثروت را به علم تبدیل کنیم، یک چرخه‌ی پایدار و رو به توسعه شکل خواهد گرفت.

به فرموده‌ی مقام معظم رهبری: «باید به مرحله‌ای از توانایی برسیم که بتوانیم با استفاده از علم، تولید ثروت کنیم و از همان ثروت نیز برای پیشرفت علم بهره بگیریم.»

اما بررسی شاخص جهانی نوآوری نشان می‌دهد که کشور ایران در تولید علم و تبدیل علم به فناوری، پا به پای ترکیه پیشرفت داشته است.

اما ایران در تبدیل علم و فناوری به ثروت مشکل دارد. به عبارتی در انجام تحقیقات دانشگاهی و تولید مقاله، عملکرد قابل قبولی داریم. همچنین در انجام تحقیقات کاربردی و تولید فناوری عملکرد ایران قابل قبول است. اما در تجاری سازی فناوری موفق نبوده‌ایم. تجاری سازی فناوری، معمولاً وظیفه‌ی شرکت‌های دانش بنیان است.

در دهه ۱۳۷۰، شاهد دوره‌ای بودیم که تعداد دانش‌آموزان کشور به ۱۹,۵ میلیون نفر رسید و

نقش سازنده بنیادهای دانشگاهی در راستای توسعه ارتباط مؤثر با صنعت و نهاد وقف

(پریسا بهبهانی - معاون امور آموزش و توسعه پروژه‌های بنیاد دانشگاهی شهید بهشتی)

بنیادهای دانشگاهی یک سازمان مردم‌نهاد ثبت شده در وزارت کشور و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که به عنوان یک بخش توسعه دهنده کسب و کار در کنار دانشگاه فعالیت دارد. یکی از محورهای اساسی فعالیت‌های آن جذب مشارکت‌های خیران و واقفان می‌باشد. ایجاد ارتباط مؤثر فی مابین دانشگاه، تجارت، تولید صنعتی و بخش خصوصی، داشتن ایده و تهیه طرح تجاری، ایجاد شرکت پروژه‌های متعدد با توجه به نیاز کشور و توانمندی‌های دانشگاه از اهداف این بنیادها و بالاخص «بنیاد دانشگاهی شهید بهشتی» می‌باشد. از جمله رسالت‌های خطیر بنیادهای مذکور، استفاده از منابع خیرین جهت کمک به زیرساخت‌های مورد نیاز دانشجویان و اهداف دانشگاه و همچنین ایجاد زمینه‌های مناسب در حوزه‌های علم و فناوری می‌باشد. لیکن مسئله قابل تأمل این است که بهترین فرایند با در نظر گرفتن انتفاع مشترک برای اجرایی نمودن اهداف مذکور و در نتیجه گسترش ارتباط مؤثر صنعت، تجارت، خیرین و دانشگاه به چه صورت باید طراحی گردد.

پیش‌بینی می‌گردد ایجاد ارتباط بین صنعت و دانشگاه می‌تواند از طریق این بنیادها تسهیل گردد. در این راستا به پارامترهای مؤثری همچون تبادل نیروی انسانی بین دانشگاه و صنعت، فعالیت‌های علمی، پژوهشی و راه‌اندازی آزمایشگاه‌های تحقیقاتی مشترک، برگزاری دوره‌های آموزشی - صنعتی برای دانشجویان، تأسیس شرکت پروژه‌های مشترک، برگزاری دوره‌های مهارتی - آموزشی کاربردی برای کارکنان بخش صنعت، الگوی بازدید اساتید و دانشجویان دانشگاه از صنعت و بالعکس و انتقال فناوری و بومی‌سازی آن می‌توان اشاره نمود.

حل شکاف میان صنعت و دانشگاه و لمس مشکلات صنعت توسط دانشگاهیان، حضور فعال دانشگاهیان در صحنه تولید و ارائه راهکارهای عملی آنان، جایگزینی پروژه‌های عملیاتی به جای مقالات آرشیوی، انجام پژوهش‌ها با رویکرد نیاز داخلی و بازار صادرات

جایگزین پژوهش‌های صرفاً مقاله محور، ارتباط سازنده بنیادها با دفاتر ارتباط با صنعت و پارک‌های علم و فناوری دانشگاه‌ها، همچنین ارتباط مؤثر با سازمان‌های صنعت، معدن، تجارت استان‌ها و اتاق‌های بازرگانی و ایجاد زمینه‌های مناسب جهت آشنایی بخش تولید با فعالیت‌های شرکت‌های دانش بنیانی می‌تواند سرلوحه اهداف و رسالت‌های این بنیادها قرار گیرد.

شایان ذکر است بنیادهای دانشگاهی به عنوان نهادهای وابسته به دانشگاه و با توجه به ظرفیت‌های قانونی خود می‌توانند ابتدا با تعریف ارتباط دانشگاه با حوزه‌های صنعت، تجارت و کارآفرینی، ظرفیت‌های بالقوه دانشگاهی را عملیاتی نموده و در مرحله بعد با جذب خیران و واقفان در حوزه‌های علم و فناوری در راستای اجرایی نمودن پروژه‌های صنعتی با نگاه علم و فناوری مثمر ثمر واقع گردند.

این رویکرد می‌تواند فرهنگ جدیدی از وقف را اشاعه داده و خیران و واقفان محترم این حوزه را در اجرای اموری به غیر از گسترش ابعاد سخت افزاری دانشگاه‌ها از جمله ساخت خوابگاه‌ها، کتابخانه‌ها و ... رهنمود نماید.

۹۹

بنیادهای دانشگاهی به عنوان نهادهای وابسته به دانشگاه و با توجه به ظرفیت‌های قانونی خود می‌توانند ابتدا با تعریف ارتباط دانشگاه با حوزه‌های صنعت، تجارت و کارآفرینی، ظرفیت‌های بالقوه دانشگاهی را عملیاتی نموده و در مرحله بعد با جذب خیران و واقفان در حوزه‌های علم و فناوری در راستای اجرایی نمودن پروژه‌های صنعتی با نگاه علم و فناوری مثر ثمر واقع گردند.

نظامیه به مثابه الگویی تاریخی در رابطه بین وقف و علم؛ موسسات آموزشی و چالش منابع مالی

(علی اصغر چاهیان بروجنی - دانش‌آموخته

دکترای تاریخ دانشگاه تبریز)

در دهه‌های اخیر در کشور ایران غالب دانشگاه‌های دولتی با پشتوانه دولتی و بودجه سالانه دولت شکل گرفتند. اغلب بودجه مالی این دانشگاه‌ها از خزانه تأمین می‌گشت. در بین دانشگاه‌های سراسری تنها دانشگاه تهران از پاره‌ای وقفیات برخوردار می‌باشد و می‌تواند قسمتی از بودجه خود را از محل موقوفات تأمین نموده و صرف رشد علمی این دانشگاه نماید. در دیگر دانشگاه‌ها نیز که تماماً به پشتوانه دولتی وابسته‌اند. با افت و خیز مسائل اقتصادی کشور، منبع مالی این دانشگاه‌ها و نتیجتاً وضعیت علمی و فناوری آن‌ها دچار آسیب می‌گشت. در دهه هشتاد نیز دانشگاه‌ها دولتی بسیاری شکل گرفتند که اساس و ساختار آن‌ها بر مبنای بودجه دولتی می‌باشد بدون آنکه وقفیات و منابع مالی برای این موسسات در نظر گرفته شده باشد.

علاوه بر دانشگاه‌های سراسری و دولتی و نیمه دولتی، دانشگاه‌های خصوصی همچون دانشگاه آزاد اسلامی نیز ایجاد شدند. دانشگاه آزاد در سراسر ایران به صورت واحدهای کوچک و بزرگ و غیره تکثیر یافت. گرچه از این نهاد آموزشی به عنوان موقوفه یاد می‌گردد ولی سازکار وقفیات آن مشخص نمی‌باشد. عمده منبع مالی این دانشگاه و دیگر دانشگاه‌های خصوصی بر اساس شهریه دانشجویان شکل گرفته و هزینه جاری آن‌ها از محل پرداخت شهریه دانشجویان تأمین می‌گردد. رقابت دانشگاه‌های مختلف در پذیرش دانشجویان و کاهش تراکم جمعیتی متقاضیان ورود به دانشگاه‌ها، این قبیل دانشگاه‌ها را در تأمین منابع مالی با مشکل روبرو نمود. نتیجتاً این دانشگاه‌ها دو رویه را در پیش گرفتند که هر دو موجبات کاهش کیفی سطح آموزشی دانشگاه‌ها و نظام آموزشی را فراهم خواهد آورد. اول آنکه بسیاری از دانشگاه‌های خصوصی سعی در توسعه و ایجاد مقاطع تحصیلات تکمیلی و پذیرش بی رویه دانشجویان در مقاطع ارشد و دکتری نمودند و از سوی دیگر در رقابت با مراکز آموزشی همجوار خود اقدام به پایین آوردن سطح ارزشیابی و آموزشی خویش نمودند تا بتوانند

باعث شده نوعی نابسامانی در این فرایند به وجود آید؛ به شکلی که مؤسسات آموزشی، پژوهشی و فناوریانه که خود می باید مولد ارزش افزوده اقتصادی باشند تنها و تنها چشم به دستان دولت‌ها دوخته‌اند تا منابع مالی مورد نیاز برای اداره امور جاری خود را تأمین کنند. این موضوع تنها دامنگیر دانشگاه‌های نوپا نبوده بلکه مهمتر از دانشگاه‌های نوپا دامنگیر تمامی دانشگاه‌های برتر کشور است به شکلی که چنانچه دولت مرکزی تصمیم بگیرد درآمد دانشگاه‌های برتر کشور که بعضی از آن‌ها بیش از ۵ دهه سابقه فعالیت دارند را قطع کند این مؤسسات توان اداره‌ی امور خود را حتی برای یک سال مالی ندارند.

تنگاهای مالی کشور طی دهه‌ی اخیر که نقطه‌ی عطف آن وضع تحریم‌های بین‌المللی بود گواهی بر بحران تأمین منابع مالی مورد نیاز نهادهای علمی و فناوریانه‌ی کشور بود. به نسبت کاهش درآمدهای دولت در فروش منابع نفت و گاز بودجه و اعتبار نهادهای علمی نیز دستخوش افت و خیز شد و ناکارآمدی نهادهای علمی و فناوری را در خودکفا و مستقل بودن نشان داد.

شاید یکی از دلایل عدم استقلال دانشگاه‌ها در نظام برنامه ریزی و ارائه خدمات آموزشی، پژوهشی، فناوریانه، نوآورانه و مشاوره‌ای نداشتن استقلال مالی مناسب باشد. همین عدم استقلال باعث شده به رغم تکوین ماهیت نظام حکمرانی دانشگاه مبتنی بر هیأت‌های امناء، شورای دانشگاه و ... در عمل سیاست‌ها، بایدها و نبایدهای دانشگاه‌ها از بالا به پایین و توسط دستگاه‌های اجرایی ذی ربط از قبیل وزارت علوم و وزارت بهداشت تعیین شود.

روی آوردن به منابع مالی جایگزین از قبیل وقف و کمک‌های خیریه یکی از آینده‌های بدیل پیش روی مؤسسات آموزشی، پژوهشی و فناوریانه است. سرآمدی و درخشش مؤسسات مذکور در ارائه‌ی خدمات مناسب به جامعه می‌تواند زمینه‌های مناسبی برای ترغیب خیران و واقفان ایجاد کند تا برای بهبود بخشیدن به فرایند تربیت استعداد‌های برتر و پرورش نخبگان و سرآمدان آینده‌ی جامعه کمک‌های خود را در حوزه‌های علمی و فناوریانه متمرکز کنند.

در این مقاله تلاش شده است تجربه‌های جهانی کمک‌های خیریه بررسی شود.

۹۹

رقابت دانشگاه‌های مختلف در پذیرش دانشجو و کاهش تراکم جمیعی متقاضیان ورود به دانشگاه‌ها، این قبیل دانشگاه‌ها را در تأمین منابع مالی با مشکل روبرو نمود. نتیجتاً این دانشگاه‌ها دو رویه را در پیش گرفتند که هر دو موجبات کاهش کیفی سطح آموزشی دانشگاه‌ها و نظام آموزشی را فراهم خواهد آورد. اول آنکه بسیاری از دانشگاه‌های خصوصی سعی در توسعه و ایجاد مقاطع تحصیلات تکمیلی و پذیرش بی رویه دانشجو در مقاطع ارشد و دکترا نمودند و از سوی دیگر در رقابت با مراکز آموزشی همجوار خود اقدام به پایین آوردن سطح ارزشیابی و آموزشی خویش نمودند.

▲ روندهای جهانی، چشم‌اندازها، راهبردها و آموزه‌های ملی وقف علمی

(محمد حسینی مقدم - استاد پار گروه مطالعات آینده‌نگر، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی)

پرورش نخبگان علمی به عنوان سرمایه‌های اصلی مورد نیاز برای دستیابی به پیشرفت‌های مادی و معنوی از جمله نیروهای پیشران در فرایند خط مشی‌گذاری کشورهای توسعه‌خواه است. در جهان امروز میزان و چگونگی تأمین منابع مالی مورد نیاز برای آموزش و تربیت افراد جامعه و مهیا کردن بستر مناسب به منظور گذار آنها از صاحبان بالقوه‌ی استعداد‌های برتر جامعه به افراد نخبه، سرآمد و تأثیرگذار در جامعه از شاخص‌های میزان پیشرفت و توسعه‌ی کشورها است. موضوع مهم چگونگی تأمین منابع مالی مورد نیاز است.

کج کارکردی ساختارهای اقتصادی کشور در طول یکصدسال گذشته و وابستگی صرف آنها به منابع دولتی حاصل از فروش ذخایر نفت و سپس گاز

دانشجویان بیشتر و نهایتاً درآمد بیشتری جذب نمایند.

یکی از راهکارهای تحول در این وضعیت استفاده از تجربه‌های تاریخی در این زمینه است. در عصر سلجوقی واحدهای آموزشی به نام نظامیه شکل گرفتند.

تا قبل از دوره سلجوقی در شرق و در قلمرو سامانیان و غزنویان مدرسی با برنامه‌های آموزشی متنوع حضور داشتند و عمدتاً وابسته به وقفیات خویش بودند. در غرب ایران نیز دارالعلم‌ها با وابستگی به وقفیات رویه جداگانه‌ای را طی می‌نمودند. اما نظامیه‌ها با برنامه علمی فراگیر در سراسر کشور و در شهرهای مختلف ایجاد شدند.

قبل از ایجاد هر یک از این مراکز علمی، منبع مالی آن‌ها با تکیه بر وقف مشخص گردید و با ایجاد وقفنامه‌ای نحوه مصارف عواید موقوفات مشخص گردید. با استفاده از عواید وقفیات اساتید و طلاب آنها دارای مواجب گردیدند. با درگذشت خواجه نظام الملک، گرچه این مراکز علمی پشتوانه سیاسی خویش را از دست دادند ولی با این حال بدلیل وابستگی به وقفیات حیات خویش را حفظ نمودند. تنها حمله‌های اقوام مختلف بعد از سقوط و انزوال سلاجقه آسیب‌پذیری موقوفات را به همراه آورد که متعاقباً نظامیه را دچار انحطاط نمود. در این بین بعد از استقرار ایلخانان در ایران نظامیه بغداد توانست به فعالیت خود ادامه دهد که این مهم نیز بعد از احیای وقفیات این نظامیه صورت گرفت. اینک این پژوهش سعی دارد با روش توصیفی تحلیلی و رویکرد تاریخی و تطبیقی به مقایسه سیستم مالی و اداری نظامیه‌ها که متکی بر موقوفات قرار داشتند و از نظر مالی مستقل بودند را با روش تأمین منابع مالی مؤسسات آموزش عالی فعلی مقایسه نموده و پیامدهای این دو شیوه تأمین منابع مالی را مورد بازکاوی قرار دهد.

روش استفاده شده در این مقاله «تحلیل روند» براساس رویکردهای آینده پژوهی است. از این رو براساس اسناد قابل دسترس روندهای جهانی وقف و کمک‌های خیریه در ساحت‌های مرتبط با علم و فناوری بررسی شده است. در پایان تلاش شده است با تکیه بر احصای تجارب جهانی و نیز تجارب ملی پیشنهادهایی به منظور گسترش کمک خیران در حوزه‌های علمی برحسب آینده‌های مطلوب، چشم اندازها، راهبردها و آموزه‌های ملی ارائه شود.

رئوس اصلی پیشنهادهای قابل ارائه به شرح زیر هستند:

- تحلیل روندهای وقف علمی در ایران
- شناسایی پیشران‌های وقف علمی در ایران
- شناسایی عوامل نوظهور ترغیب کننده خیران و واقفان به سرمایه گذاری در حوزه‌های علمی
- شفاف سازی عرصه‌های وقف علمی برای خیران و واقفان
- طی فرایند اعتمادسازی درخصوص مصادیق نوین وقف علمی برای خیران و واقفان
- مشارکت سرآمدان علم و فناوری به منظور ترغیب واقفان و خیران
- ایجاد مسیرهای مطمئن و پایدار برای واقفان و خیران در حوزه‌های علمی

▲ الگوی نوین جذب منابع خیران و واقفان در تامین مالی طرح‌های فناورانه بر اساس الگوی اسلامی

(محمود خطیب- دانشجوی دکترارشته مدیریت مالی دانشگاه علامه طباطبایی)

تامین مالی طرح‌های نوآورانه و فناورانه در سال‌های اخیر با توجه به رشد علمی کشور به عنوان یک موضوع راهبردی در پیشبرد اهداف اقتصاد مقاومتی می‌باشد. فقدان روش‌های مختلف تامین مالی در سیستم بانکی و بازار سرمایه مناسب با حمایت از طرح‌های فناورانه و نوآورانه با وجود چالش‌های بسیار در مسیر تامین منابع لازم برای رشد طرح‌ها همچون ریسک بالا، نبود الگوهای نظارتی، رویکردهای اعتبار دهی و ارزش گذاری طرح‌ها و ... و همچنین پتانسیل بالای واقفان و خیران در تامین منابع مورد نیاز برای امور خیریه کشور، لزوم انجام مطالعات وسیع تر در نقش وقف علم و فناوری در تامین مالی خرد اسلامی کشور را حقیقی انکارناپذیر کرده است.

دین مقدس اسلام به عنوان کامل‌ترین دین الهی، برنامه‌ای جامع و کامل در راستای سعادت‌مندی انسان دارد. وقف از جمله سفارش‌های مؤکد اسلام است. وقف واجب نیست، اما مصلحت‌های فراوانی دارد که در تعالی روح و ایجاد معنویت در جامعه سهم بسزایی ایفا می‌کند. افراد زیادی علاقه مند به وقف هستند لیکن این امکان برای همگان فراهم نمی‌شود؛

به ویژه اگر عین موقوفه از نوع ساختمان، مدرسه و... باشد؛ زیرا نیازمند مبالغ زیادی پول است که برای همگان میسر نیست. بنابراین گسترش و تنوع روش‌های مالی موجب جذب سرمایه‌های اندک افراد و ترویج فرهنگ وقف خواهد شد.

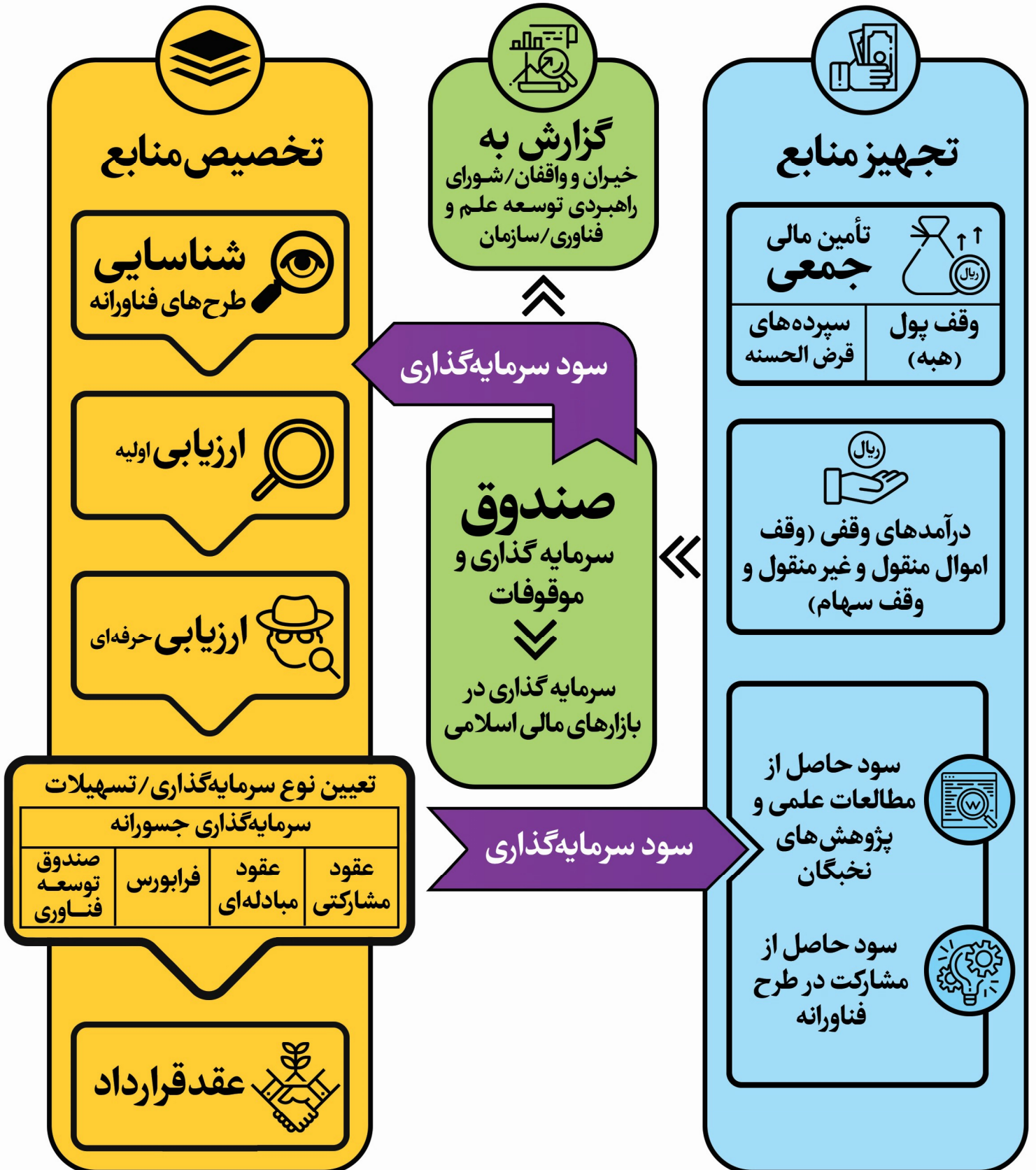
بنابراین از جمله راه‌های دستیابی به این هدف طراحی و استفاده از ابزارهای مالی صحیح و کارآمد وقف برای تامین مالی پروژه‌های نوآورانه و فناورانه است. یکی از چالش‌های مهم و اساسی توسعه امور خیریه در کشور، جذب منابع مالی خرد برای انجام امور خیر و مدیریت سرمایه برای ارائه خدمات مناسب به جامعه هدف خود می‌باشد. استفاده از روش‌های مناسب جمع‌آوری سرمایه‌ها و سپس اندازه‌ها و سوق دادن آن‌ها به سمت

بخش‌های مولد و بهره‌گیری از روش‌های متنوع سرمایه گذاری با رعایت موازین شرع مقدس می‌تواند موجب افزایش مشارکت خیرین و واقفین در امور خیر و جذب موقوفات و منابع مالی کشور می‌گردد. در این مقاله بررسی صندوق‌های سرمایه گذاری در امور خیریه در جهان و چالش‌های صندوق‌های نیکوکاری در ایران به همراه روش‌های متداول تامین مالی طرح فناورانه انجام گرفته و الگوی نوین تامین مالی خرد اسلامی با تمرکز بر وقف علم و فناوری ارائه گردیده است که در این الگو به تبیین روش‌های تجهیز منابع مالی برای طرح‌ها از طریق خیرین و واقفین و همچنین بیان روش‌های تخصیص منابع مالی به طرح‌های فناورانه و نوآورانه می‌پردازد و جذب منابع بیشتر با استفاده از تامین مالی جمعی جهت ارتقای مشارکت خیرین و واقفین در کشور را برای دستیابی به منابع پایدار را بیان خواهد کرد. هدف این مقاله ارائه مدل بومی صندوق‌های سرمایه گذاری موقوفات به عنوان نهاد مالی اسلامی در راستای ارتقای فرهنگ وقف در اقتصاد ایران مبتنی بر روش کتابخانه‌ای است. رویکرد این تحقیق، اکتشافی با روش تحلیل توصیفی است و در قلمرو تحقیقات بنیادی به شمار می‌آید. یافته‌های این تحقیق که براساس تحلیل‌های نظری بدست آمده‌اند، نشان می‌دهد نهاد مالی مبتنی بر وقف در اقتصاد اسلامی به عنوان منبع مالی پایدار و قابل اتکا در جهت توسعه فعالیت‌های خیرانه در توسعه علم و فناوری می‌باشند. این هدف قطعا از اهداف اجتماعی نظام تامین مالی اسلامی است. تحقق منویات مقام معظم رهبری در سیاست‌های کلی علم و فناوری ابلاغی در تاریخ ۹۳/۰۶/۲۹ مبنی بر افزایش نقش و مشارکت بخش‌های غیردولتی در حوزه علم و فناوری و ارتقا سهم وقف و امور خیریه در این حوزه، با طراحی الگوی نوین تامین مالی طرح‌های فناورانه مبتنی بر قوانین شرع مقدس و نظام مالی کشور و به کارگیری آن کشور انجام خواهد شد. این الگوی تامین مالی اسلامی با تکیه بر منابع وقف و نیکوکاری قصد دارد که جذب منابع مالی از خیرین و واقفین را با روش‌های نوین گسترش داده و سرمایه گذاری مجدد منافع حاصل از فعالیت‌های نیکوکارانه در طرح‌های فناورانه با توجه به نیت خیرین و واقفین با بهره‌گیری از ابزارهای نوین مالی اسلامی که بر مبنای قوا نین شرع مقدس انجام می‌شود را توسعه دهد.

۲۲

روی آوردن به منابع مالی جایگزین از قبیل وقف و کمک‌های خیریه یکی از آینده‌های بدیل پیش روی مؤسسات آموزشی، پژوهشی و فناورانه است. سرآمدی و درخشش مؤسسات مذکور در ارائه خدمات مناسب به جامعه می‌تواند زمینه‌های مناسبی برای ترغیب خیران و واقفان ایجاد کند تا برای بهبود بخشیدن به فرایند تربیت استعداد‌های برتر و پرورش نخبگان و سرآمدان آینده‌ی جامعه کمک‌های خود را در حوزه‌های علمی و فناورانه متمرکز کنند.

الگوی نوین جذب منابع خیران و واقفان در تامین مالی طرح‌های فناورانه براساس الگوی اسلامی

بررسی مدل‌های تامین مالی پروژه‌های فناورانه و پیشنهاد یک مدل بومی و کاربردی مبتنی بر جمع‌سپاری با رویکرد توسعه وقف جمعی علم و فناوری

(محمدرضا کشمیری، مرتضی لنگری، جعفرزارع،

امیرحسام کفاش)

تأمین مالی طرح‌های نو ظهور یکی از مهمترین و اساسی‌ترین دغدغه‌های شرکت‌های دانش بنیان و نوآور جهت دستیابی به اهداف و توسعه کسب و کارشان است. در این راستا از یک طرف تنوع زمینه‌های فعالیت شرکت‌ها و متفاوت بودن مقیاس و حجم منابع مالی مورد نیاز آن‌ها و از طرف دیگر ریسک پذیری شرکت‌ها و مؤسسات سرمایه‌گذار و تأمین‌کننده مالی، پیچیدگی‌های این موضوع را دو چندان می‌کند.

به دست آوردن وجوه مورد نیاز برای راه اندازی کسب و کارهای نوین، همیشه به عنوان یک چالش برای کارآفرینان مطرح بوده است. در حال حاضر شکاف عمیقی بین دو بخش ایده و تولید ثروت از ایده‌ها در کشور ایجاد شده است.

در این پژوهش تمامی روش‌ها، ابزارها و مدل‌های تامین مالی پروژه‌های فناورانه جهت خلق ثروت از این ایده‌ها، در سطح بین الملل مورد بررسی قرار گرفت و تمامی نقاط قوت و ضعف آن‌ها را شناسایی گردید، در ادامه به بررسی اکوسیستم تامین مالی طرح‌های فناورانه در سطح کشور پرداختیم. در ادامه با توجه به مفهوم نظام نوآوری و نقش اساسی نهادهای میانجی در نظامات نوآوری، نهادهای میانجی فعال در زمینه تبدیل ایده به محصول در کشورمان مورد بررسی قرار گرفته و نقاط قوت و ضعف آن‌ها نیز شناسایی و مورد بررسی عمیق قرار گرفته‌اند.

در نهایت با توجه به مطالعات صورت گرفته و ظهور پدیده‌هایی چون جمع‌سپاری مالی و با توجه به توسعه مفهوم وقف جمعی در سطح سازمان اوقاف و امور خیریه کشور، و شرایط علمی و عملی حاکم بر توسعه طرح‌های فناورانه در سطح بین الملل و کشور؛ مدل پیشنهادی تأمین مالی در قالب ایجاد یک پلتفرم تأمین مالی جمعی با رویکرد وقف جمعی علم و فناوری پیشنهاد می‌گردد. این مدل مبتنی بر جمع‌سپاریست و متناسب با ظرفیت‌ها و فرهنگ عموم مردم، کاملاً بومی شده و جنبه کاربردی به

سرمایه‌های خرد مردمی در تامین مالی طرح‌های فناورانه استفاده شده بلکه با ارتباطی منطقی، جهت استفاده از ظرفیت‌ها و نقاط قوت سایر میانجی‌های علم و فناوری موجود در کشور (مراکز رشد، پارک‌های علم و فناوری) ایجاد شده است. همچنین در بستر این مدل صنایع پیشرو کشور با بهره‌مندی از رویکرد نوآوری باز از ظرفیت‌های نخبگان و ایده‌پردازان، بهره‌برده و زمینه مناسبی را بر جلب اعتماد مشارکت‌کنندگان در مدل وقف جمعی علم و فناوری را ایجاد می‌نماید و نقش مؤثری را در تکمیل چرخه ایده تا پدیده ایفاء می‌نماید.

تحلیل راهبردهای ارتقای بهره‌وری و توسعه وقف علم و فناوری در ایران

مرتضی درخشان (دکتری اقتصاد از دانشگاه اصفهان)،

مهدی طغیانی (دکتری اقتصاد و عضو هیئت علمی

دانشگاه اصفهان)

یکی از مهمترین ظرفیت‌هایی که می‌تواند در تأمین مالی موارد بخش علم فناوری (که ریسک نسبتاً بالا و بازده بلند مدت دارد) فعال شود، ظرفیت انگیزه‌های داوطلبانه و نوع دوستانه بخش سومی با عنوان وقف علم و فناوری می‌باشد. این پژوهش بر آن است تا علاوه بر بیان ضرورت و اهمیت وقف علم و فناوری، راهبردهای ارتقای بهره‌وری و توسعه این بخش را تحلیل نماید و با بررسی مشکلات اساسی در اجرای هر یک از این راهبردها، راهکارهای عملیاتی و اجرایی تدوین نماید. برای این منظور با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای در حوزه وقف علم و فناوری در سایر کشورها و جلسات طوفان فکری، راهبردهای توسعه و راهکارهای اجرایی آن طراحی و تدوین گردیده است. راهبردهای اصلی برای ایجاد این توسعه:

۱- تنوع بخشی و اولویت بندی وقف علم و فناوری

۲- فرهنگ سازی وقف علم و فناوری

۳- نهادسازی (چهار نهاد اصلی یعنی ۱- خیریه حمایت از نخبگان و فرهیختگان، سازمان غیر انتفاعی یاوران شهرک‌های علمی و تحقیقاتی، سازمان‌های غیر انتفاعی سرمایه‌گذاری خط‌ر پذیر و انجمن تطبیق و اولویت بندی نیازها و ظرفیت‌ها، ابزارها و قالب‌ها)

۴- شفاف سازی و اطلاع رسانی (با سه مسئله اصلی و چهار راهکار عملیاتی برای حل آن‌ها) به عنوان اصلی‌ترین راهبردها معرفی شده است، که برای هر یک از این راهبردها، راهکار عملیاتی و اجرایی نیز ارائه خواهد گردید. سازمان‌های متولی وقف و همچنین نهادهای دولتی می‌توانند با برنامه ریزی جهت تأمین این راهبردها و نهادسازی‌های پیشنهاد شده، گامی مؤثر در جهت ارتقای نقش بخش سوم در توسعه علم و فناوری و در نتیجه توسعه اقتصادی بردارند.

به سوی مدلی جامعه‌شناختی برای سیاستگذاری اجتماعی وقف علمی

(احمد شکرچی - استاد گروه علوم اجتماعی دانشگاه

شهید بهشتی)

مطالعه نهاد وقف و بکارگیری آن از منظر جامعه‌شناختی در سه حوزه جامعه‌شناسی سازمان‌ها، جامعه‌شناسی دین و جامعه‌شناسی اقتصادی قابل بررسی است.

نقش موقوفه‌های علمی در سطح ساختاری به مسئله توسعه اجتماعی به معنای عام آن نیز مرتبط می‌شود.

این موقوفه‌ها ضرورتاً با سرمایه‌گذاری در طرح‌های تحقیقاتی اجتماع محور و تقویت پژوهش‌ها علمی بویژه در حوزه علوم انسانی که دانش‌های هزینه بر به شمار می‌روند، می‌توانند جایگزینی مطمئن برای منابع ناکارآمد و نامطمئن دولتی باشند.

این پژوهش در نظر دارد با بررسی تطبیقی نمونه‌های موفق و ناموفق در سه سطح کنشگران، سازمان و ساختار اجتماعی، مدل اولیه‌ای از سیاستگذاری اجتماعی در حوزه وقف علمی ارائه نماید.

بازتاب خبری وقف علم و فناوری در خبرگزاری‌ها

به گزارش گروه دانشگاه خبرگزاری آنا:

تفاهم‌نامه همکاری پارک علم و فناوری دانشگاه سمنان با اداره کل اوقاف و امور خیریه این استان

به گزارش گروه دانشگاه خبرگزاری آنا از دانشگاه سمنان، این تفاهم‌نامه به منظور استفاده از ظرفیت عظیم وقف و وقف در مباحث فناوری و توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و فرهنگ‌سازی در زمینه وقف‌های جدید در حوزه کارآفرینی، پژوهش و ارتقاء فناوری است.

متن کامل خبر:
bit.ly/vaghfilm3

روزنامه خراسان گزارش می‌دهد:

گفت و گو با چند واقف که از میان نیت مختلف؛ علم و فناوری را انتخاب کرده‌اند

نیت‌های پاکی که این بار وارد عرصه علم و دانش و فناوری شده‌اند تا بتوانند با کمک به دانش آموزان بی بضاعت یا دانشجوی بدون پشتوانه مالی از هدر رفتن استعداد‌های ناب این سرزمین جلوگیری کنند یا بستری را برای توسعه علمی - پژوهشی کشورمان فراهم کنند.

متن کامل خبر:
bit.ly/vaghfilm6

مدیرکل اوقاف و امور خیریه استان قزوین:

طرح وقف علم و فناوری در قزوین اجرایی شد

قزوین- مدیرکل اوقاف و امور خیریه استان قزوین گفت: با امضاء تفاهم‌نامه سه جانبه و اجرای طرح وقف علم و فناوری زمینه بهره برداری از موقوفات برای کمک به اشتغال دانش بنیان در استان فراهم شد.

متن کامل خبر:
bit.ly/vaghfilm3

گزارش جامع روزنامه شهرآرا در رابطه با فرهنگ‌سازی وقف علم و فناوری:

فرهنگ‌سازی، حلقه مفقوده «وقف علم و فناوری»

شاید بتوان گفت که بخش مهمی از اقتدار کشور ما در خاورمیانه و دنیا مدیون علم و فناوری به روزی است که در اختیار داریم. در واقع نخبگان هستند که می‌توانند کشور خود را بسازند و در حوزه‌های مختلفی مانند اقتصاد، فرهنگ، صنعت و... نقش تأثیرگذاری داشته باشند.

متن کامل خبر:
<http://bit.ly/ShahrAraVaghf>

حسن علم‌الهدیی در گفت و گو با خبرگزاری علم و فناوری:

وقف در حوزه علم و فناوری کمک به دانش و تبدیل محصول آن به ثروت است

رئیس پارک علم و فناوری گفت: وقف در حوزه علم و فناوری کمک به دانش و تبدیل محصول آن به ثروت است که متأسفانه با وجود اهمیت این وقف هنوز به صورت مدل و فرهنگ در نیامده است.

متن کامل خبر:
bit.ly/vaghfilm1

حجت‌الاسلام والمسلمین علی محمدی رییس وقت سازمان اوقاف و امور خیریه:

نیازمند توجه فوری به وقف علم و فناوری هستیم

ضرورت وقف علم و فناوری بر این است که در قرآن و سخنان معصومین (ع) توجه فوق‌العاده‌ای بر این امر شده و گفته شده که علم اقتدار است و روایات دیگری نیز در این زمینه هست مانند این‌که «علم و دانش سرآمد تمام خوبی‌هاست» و این‌که «علم و دانش پایه و اساس هر موفقیتی است».

متن کامل خبر:
bit.ly/vaghfilm2

نیاز کشور به توسعه فناوری

در کنار رسانه‌ها، دستگاه‌های دیگری که دغدغه این کار را دارند هم می‌توانند در فرهنگ‌سازی بسیار اثرگذار باشند. مثلاً دانشگاه‌ها، پارک‌های علم و فناوری و مراکز علمی و فناوری مهم‌ترین بخش‌هایی هستند که در ارتباط مستقیم با پدیده وقف علم و فناوری قرار دارند و واقفان این حوزه می‌توانند پشتوانه‌های مالی خوبی برای طرح‌ها و پروژه‌های دانش‌بنیانی که از دل این مراکز بیرون می‌آید، باشند. پس طبیعتاً این مراکز هم باید شروع به بحث فرهنگ‌سازی وقف علم و فناوری کنند تا با شکوفا شدن این حوزه بتوانند از مزایای آن در توسعه پروژه‌های علمی و فناوری خود استفاده کنند. البته با توجه به اینکه رهبری اعلام کرده‌اند گفتمان کنونی کشور، گفتمان پیشرفت علم و فناوری است، تمامی دستگاه‌های دیگر در کشور نیز باید در زمینه توسعه علم و فناوری یاری‌رسان باشند و کمک به توسعه فرهنگ وقف علم و فناوری می‌تواند یکی از شیوه‌های حرکت در این مسیر باشد.

همگرایی دستگاه‌های اجرایی استان

کمیته یاوران وقف علم و فناوری، متشکل از ۹ شخص حقیقی و حقوقی به جهت بهره‌مندی از توان اکثریت نهادهای مرتبط و تأثیرگذار در استان خراسان رضوی در سال ۹۵ شکل گرفت که هدف از تشکیل این کمیته، ترویج و فرهنگ‌سازی و جهت‌دهی موقوفات به سمت نیازهای روز جامعه در زمینه توسعه علم و فناوری و ایجاد اشتغال دانش‌بنیان است. نهادهای عضو این کمیته، هرکدام در حوزه فعالیت خود می‌توانند به ترویج فرهنگ وقف علم و فناوری کمک بسیاری بکنند.

فرهنگ‌سازی حلقه مفقوده وقف علم و فناوری

علم و فناوری» را می‌توان یکی از مهم‌ترین پروژه‌های موجود در این باره به حساب آورد.

نقش تأثیرگذار رسانه‌ها

با توجه به تازگی بحث وقف علم و فناوری، به طور قطع یکی از مهم‌ترین نیازها برای رونق گرفتن این طرح و افزایش موقوفات علم و فناوری، فرهنگ‌سازی و آشنا کردن بیشتر واقفان با این پدیده است. با وجود تلاش‌هایی که در چندسال گذشته برای تبلیغ و ترویج وقف علم و فناوری و آشنایی بیشتر مردم با آن شده است، اما این موضوع هنوز جای کار بسیاری دارد. رسانه‌ها را می‌توان به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهایی دانست که قدرت اثرگذاری در این موضوع را دارند. به همین دلیل سالیانه همایشی با عنوان «وقف و رسانه» برگزار می‌شود که در سال گذشته کمیته یاوران وقف علم و فناوری در این همایش، برگزاری نشست تخصصی نقش اصحاب رسانه در ترویج فرهنگ‌سازی وقف علم و فناوری را مطرح کرد.

مرتضی لنگری

دبیر کارگروه اجرایی کمیته یاوران وقف علم و فناوری

شاید بتوان گفت که بخش مهمی از اقتدار کشور ما در خاورمیانه و دنیا مدیون علم و فناوری به روزی است که در اختیار داریم. در واقع نخبگان هستند که می‌توانند کشور خود را بسازند و در حوزه‌های مختلفی مانند اقتصاد، فرهنگ، صنعت و... نقش تأثیرگذاری داشته باشند. با نگاه به کشورهای پیشرفته دنیا، می‌توان توسعه علم و فناوری و پرداختن به نخبگان را به عنوان مهم‌ترین بخش از سیاست‌هایشان مشاهده کرد. در کشور ما نیز، نیاز به توسعه علم و فناوری موجب سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های مختلفی شده است و طرح «وقف

▲ وقف فناوریانه در دل تاریخ تمدن اسلامی

در تمدن اسلامی، موضوع وقف علم و فناوری پدیده تازه‌ای نیست و وجود دانشمندان بزرگ در این تمدن، حاصل فراهم شدن بسترهای مورد نیاز فعالیت آن‌ها از طریق وقف مراکز بزرگ علمی و پزشکی می‌باشد.

به عنوان مثال رصدخانه مراغه را می‌توان یکی از نمونه‌های مشهور و درخشان وقف علمی در تمدن اسلامی به حساب آورد.

اما حدوداً از زمان صفویه به بعد، بنا به دلایل مختلف، کم‌کم دغدغه مردم در حوزه وقف بیشتر به سمت موضوعات مذهبی رفت و امروزه بخش زیادی از افرادی را که قصد انجام وقف دارند، با وجود جایگاه بالای علم در اسلام، تفکر روشنی درباره وقف در حوزه علم و فناوری ندارند.

در سال‌های اخیر با توجه به لزوم پیشرفت کشور در زمینه‌های علمی، وقف علم و فناوری در راهبردهای کلان کشوری مدنظر قرار گرفته است و در نقشه جامع علم و فناوری، کشور به بهره‌برداری از این توانایی در این جهت، اشاره شده است. در همین راستا خراسان رضوی به عنوان آغازگر این مسیر در سال‌های گذشته، فعالیت در این بخش را آغاز کرده و این طرح در حال گسترش به سراسر کشور است.

با وجود اینکه این طرح هنوز در ابتدای راه قرار دارد، اما اجرای آن می‌تواند در سال‌های پیش‌رو، فناوری کشور را مهیا کند. بسترهای لازم برای پیشرفت علمی و فناوری کشور مهیا کند.

▲ دانشگاه‌ها روارد

مشهورترین دانشگاه جهان، وقفی است. دانشگاه هاروارد یک دانشگاه خصوصی در شهر کمبریج و بوستون ایالت ماساچوست آمریکا است. از آنجایی که «جان هاروارد» اولین شخصی بود که بخشی از اموال خود را وقف این دانشگاه کرد، این مرکز علمی، «هاروارد» نام گرفت. این دانشگاه یکی از قدرتمندترین مؤسسه‌های مالی غیرانتفاعی جهان است که هشت رئیس‌جمهور آمریکا از آن فارغ‌التحصیل شده‌اند.

موقوفات دانشگاه هاروارد بین ۱۴ تا ۷۳ درصد از هزینه‌های دانشکده‌های مختلف آن را تأمین می‌کند و شیوه اداره آن، دقیقاً از وقف‌نامه‌های اسلامی گرفته شده است. رئیس این دانشگاه دارایی‌های آن را از موقوفات، حدود ۳۶/۹۵ میلیارد دلار اعلام نموده است.

▲ دانشگاه استنفورد

این دانشگاه در سال ۱۸۸۵ به دست «لیل اند استنفورد» و همسرش ساخته شد. این زوج، دانشگاه را به یاد پسرشان که در ۱۶ سالگی بر اثر تیفوئید درگذشته بود، ساختند. استنفورد زمین‌های کشاورزی خود را برای این دانشگاه وقف کرد تا ایالت کالیفرنیا صاحب این مرکز دانشگاهی بزرگ شود. این دانشگاه که در محل دره سیلیکون واقع است، محل پرورش بسیاری از افراد موفق در حوزه فناوری بوده است و بسیاری از شرکت‌های معتبر فناوری اطلاعات، توسط فارغ‌التحصیلان این دانشگاه تاسیس شده‌اند که از معروف‌ترین آن‌ها می‌توان به گوگل، یاهو و سیسکو اشاره کرد.

▲ بنیاد فولکس واگن

بنیاد فولکس واگن یکی از مهم‌ترین بنیادهای مستقل وقفی آلمان است که درآمد حاصل از آن در جهت اهداف معینی هزینه می‌شود. مقاصد این بنیاد، ترویج دانش، فن پژوهش و آموزش عالی ذکر شده است. این بنیاد از یک سو در توسعه صنعت و از سوی دیگر در توسعه علم و پژوهش نقش به‌سزایی دارد. در کل آلمان یکی از کشورهای موقوفه‌خیز است که به علت اهمیت دادن به موقوفات در گذشته و به‌ویژه پس از جنگ جهانی دوم، می‌توان از تجارب موفقیت آمیز آن، استفاده برد. حدود ۲۵۰ بنیاد خیریه آلمانی، دارای سابقه بیش از ۵۰۰ سال هستند و تاریخچه قدیمی‌ترین آن‌ها به سال ۱۵۰۹ برمی‌گردد.

مشهورترین موقوفات علم و فناوری جهان

▲ جایزه نوبل

جایزه نوبل، یکی از مشهورترین و مهم‌ترین جوایز علمی جهان است و کسب عنوان برنده این جایزه بزرگ علمی از سوی هر دانشمند و پژوهشگری یک افتخار شخصی برای خود او و افتخاری ملی برای کشورش محسوب می‌شود. نام این جایزه برگرفته از بنیان‌گذار آن است.

«آلفرد نوبل» شیمی‌دانی سوئدی بود که تصمیم گرفت همه ثروت خود را وقف این جایزه علمی کند.

وی که مخترع ماده منفجره دینامیت بود، این ماده را برای فعالیت استخراج معدن و زمین‌شناسی اختراع کرد، اما در کمال ناباوری مشاهده کرد که از این اختراع در مسیر جنگ و نابودی انسان‌ها بهره گرفته می‌شود.

به همین دلیل آلفرد نوبل در تاریخ ۲۷ نوامبر سال ۱۸۹۵ میلادی، یک سال قبل از مرگش، در وصیت نامه خود همه ثروت و دارایی خود را که بخش فراوانی از آن را به دلیل اختراع دینامیت بدست آورده بود، وقف علم و فناوری کرد و به جایزه علمی در خدمت صلح اختصاص داد که امروزه به مهم‌ترین جایزه علمی جهان تبدیل شده است.

بزرگترین موقوفات کشور متعلق به کدام دانشگاه است؟

سنت وقف در حوزه علم و فناوری از قدمتی دیرینه برخوردار بوده به ۷۰۰ سال پیش و تاسیس دانشگاهی در آذربایجان به نام رشیدالدین فضل الله همدانی وزیر غازان خان از حکمرانان وقت آن دیار باز می‌گردد.

نخستین دانشگاه موقوفه در آن دوران شامل چهار دانشکده بود که در چهار طرف آن قرار داشت و اربع یا چهار عربی را به خود اختصاص داد، این مکان بنام ربع رشیدی شهرت یافت. از محل باغ‌ها و مزارع وقف شده، هزینه‌های دانشگاه، شهریه و کمک هزینه دانشجویان پرداخت می‌شد. پس از ربع رشیدی نیز این وقف در بنیادهای علمی ادامه یافت.

در یکصد سال اخیر و از زمانی که دانشگاه به سبک امروزی شکل گرفت، یعنی از زمان تاسیس دانشگاه تهران در سال ۱۳۱۳ دانشگاه خودکانونی برای وقف علمی بوده است و از همان ابتدای تأسیس افرادی در سنوات مختلف به دانشگاه کمک کرده‌اند.

در زمان حاضر هم دانشگاه تهران در سراسر کشور موقوفاتی دارد و برخی از افراد، املاکی را در نقاط های مختلف برای این دانشگاه وقف کرده‌اند.

اهدائیات دانشگاه تهران از ابتدا تاکنون علاوه بر کمک های نقدی به وقف ۱۰ قطعه زمین، ۱۶ دستگاه ساختمان، ۱۰ باب مغازه، ۸۷ مجسمه، ۲۴۰ پرده تابلو و قطعه عکس، بیش از ۲۰۶۶۸ جلد کتاب، نسخ، اسناد و مجله و ۱ دستگاه پیلانو مربوط می‌شود که در دانشکده‌های مختلف این دانشگاه به صورت پراکنده قرار گرفته‌اند.

▲ کوی دانشگاه از ۴ ساختمان به ۳۳ ساختمان رسید

اولین موقوفات دانشگاه تهران در تاریخ ۲۳ آذر ۱۳۲۴ به ساخت خوابگاه‌های متعدد برای سکونت دانشجویان شهرستانی اختصاص یافت.

دانشگاه تهران با کمک واقفین توانسته از سال های بسیار دور میزبان میلیون‌ها دانشجو از اقصی نقاط کشور باشد.

تعداد خوابگاه‌های دانشگاه تهران در ابتدای

تأسیس ۴ ساختمان بود که تا زمان کنونی به کمک واقفین به ۳۳ ساختمان رسیده و به سکونتگاه بیش از ۱۰ هزار دانشجو تبدیل شده است.

خوابگاه جمالزاده، سارا، رسولیان یزدی، فیض کاشانی، کیانوری، مصلی نژاد، امام علی (ع) و چمران از جمله سکونت گاه هایی است که به واسطه کمک واقفین و بنیادهای خیریه ساخته شده‌اند. از سوی دیگر بسیاری از واقفین در سال های گذشته با اهدای کمک های نقدی و تجهیزات رفاهی محل امنی را برای دانشجویان مهیا کرده‌اند. بنیاد حامیان دانشگاه تهران در سه سال گذشته با جمع آوری مبالغ نقدی از خیرین توانست ۲۴ دستگاه ماشین لباسشویی، ۲۴ عدد جاروبرقی، ۱۰۰ عدد دینام کولر، یکصد دستگاه پمپ آب کولر، ۳۶۴۰ متر پارچه پرده‌ای، ۱۲ هزار متر موکت، ۱۵۵ عدد میز تحریر، ۳۴۶ عدد صندلی، ۱۴۵ عدد تخت و ۲۵۴ دستگاه یخچال را به کوی دانشگاه اهدا کند.

▲ اهدای آثار فرهنگی به دانشگاه تهران

بسیاری از خیرین از زمان تأسیس دانشگاه تهران به عنوان یک موسسه مردم نهاد در حوزه علم فناوری بسیاری از آثار فرهنگی خاص را در این دانشگاه به امانت گذاشته‌اند تا سالانه دانشجویان از این آثار استفاده مفیدی داشته باشند. از این میان واقفین با مد نظر گرفتن سلاقی مختلف فرهنگی سعی کرده‌اند تا نیاز دانشجویان در مطالعه کتاب و مشاهده تابلوهای نفیس هنری را تأمین کنند.

در حال حاضر ۸۷ عدد مجسمه مینیاتوری مردم شناسی، ۲۴۰ قطعه تابلوی های نفیس و گران بها شامل مینیاتور، طراحی، نقاشی، تابلو فرش، آثاری از تصویرسازی های مکتوب باستانی پاریزی، معرق و پارچه بوم، ۵۰ قطعه عکس ارزشمند و فاخر مردم شناسی و بیش از ۱۰ هزار کتاب و نسخه های قدیمی گران بها در دانشکده های مختلف دانشگاه تهران به صورت پراکنده قرار گرفته است.

▲ توسعه فیزیکی دانشگاه تهران با کمک واقفین

واقفین دانشگاه تهران با هدف توسعه دانش و ارتقای سطح علمی دانشجویان اقدامات بسیاری در جهت توسعه فیزیکی دانشگاه با احداث دانشکده های متفاوت انجام داده‌اند. یک خیر با اهدای یک میلیون و ۷۰۰ هزار متر مربع زمین به ساخت پردیس ابوریحان کمک کرده است.

احداث و تأسیس دانشکده فنی فومن، تأسیس کتابخانه شماره ۲ فنی، ساخت دانشکده مکانیک پردیس فنی از دیگر موقوفات خیرین به دانشگاه تهران است که از شش دانگ یک قطعه زمین مشتمل بر اعیانات احداثی به مساحت ۵۱ هزار و ۵۶۹ مترمربع ساخته شده‌اند. اهدای ساختمان و باغ واقع در شمیران به منظور استفاده موسسه لغت نامه دهخدا و موسسه باستان شناسی دانشگاه تهران، شش دانگ یک ساختمان به مساحت اعیانی ۶۵.۱۹۵ مترمربع، شش دانگ یک باب ساختمان به مساحت ۵۹۹ متر مربع، ۲ باب ساختمان مسکونی به مساحت ۱۵۵ متر مربع، شش دانگ یک باب ساختمان به مساحت ۵۲۴ مترمربع، شش دانگ یک ساختمان به مساحت ۱۴۷ مترمربع، دوباب عمارت در خیابان جمهوری تهران، ۵۰ هزار مترمربع زمین در جاده مخصوص، یک واحد آپارتمان در فاز یک اکباتان به مساحت ۱۴۵ مترمربع، دو ساختمان به مساحت ۹۲۷ مترمربع که در اثر تجمیع حدود به صورت واحد درآمده و ۶۳ باب مغازه در بازار تهران از جمله موقوفات ملکی واقفین به دانشگاه تهران است.

▲ تجهیز آزمایشگاه و دانشکده‌ها

دانشگاه تهران پس از شناسایی خیرین و آگاهی از نیات آنها نیازهای دانشگاه را نیز به ترتیب اولویت اطلاع رسانی می‌کند، از این رو کمک به تجهیز سایت های رایانه دانشکده ها، تجهیز آزمایشگاه ها و آملی تاثیرات نیز از نگاه واقفین غافل نمانده است.

اختصاص ۳ هزار و ۱۴۶ مترمربع از اراضی موقوفه بیمارستان نمازی شیراز به موسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران به منظور ایجاد رصد خانه شیراز، وقف شبکه لرزه نگاری جهرم به مساحت ۷۲۵ مترمربع و وقف زمین موسسه ژئوفیزیک دانشگاه شیراز از دیگر زمین های اهدایی خیرین به دانشگاه تهران است. دست اندرکاران دانشگاه تهران می گویند: قدمت، شهرت و محبوبیت دانشگاه تهران در میان مردم به قدری بالاست که بی شک تعداد موقوفات واحد های مختلف این دانشگاه بسیار بیشتر از آنچه گفته شد است، اما گردآوری و بدست آوردن آمار دقیق این موقوفات برای اهالی این دانشگاه زمان بر است.

موقوفات علم و فناوری در ایران

- ◆ **بجنورد**، آقای لاجین وحیددی، وقف اختراع غذاپز خورشیدی
- ◆ **گلستان**، بانوی نیک‌اندیش، ۴۰ درصد اموال خود
- ◆ **بابل**، آقای اعظم قلی‌زاده پاشا، وقف اختراع تعدیل آب شور
- ◆ **تهران**، خانوم سهیلا بهرامی نژاد، یک واحد آپارتمان به ارزش ۷ میلیارد ریال
- ◆ **بروجرد**، عواید حساب بانکی به مبلغ ۳۰۰ میلیون ریال
- ◆ **شاهین‌شهر**، خانوم فاطمه نقیان، دو مغازه به ارزش ۲ میلیارد ریال
- ◆ **فلاورجان**، بانوی نیک‌اندیش، ۳۰۰ متر زمین به ارزش ۹۰۰ میلیون ریال
- ◆ **اهواز**، خانم دولتی، یک هفدهم از باغ و نخلستان خود
- ◆ **خرمشهر**، بانوی نیک‌اندیش، ملک تجاری به ارزش ۲۰ میلیارد ریال
- ◆ **گِراش فارس**، آقای علی دیباجی، یک واحد آپارتمان به ارزش ۱ میلیارد ریال
- ◆ **شیراز**، محمدحسن کاظمی و هلن کاظمی، چندین هکتار زمین کشاورزی و مسکونی به ارزش بیش از ۱۰۰ میلیارد تومان
- ◆ **مشهد**، آقای محمد جعفری، وقف ۵۰۰ زمین بخشی جهت علم و فناوری
- ◆ **مشهد**، خانم صغری عارف بدیع‌آبادی، ۳۰ میلیون تومان سهام شرکت سپاد خراسان
- ◆ **مشهد**، بی بی قدسیه علوی، ملک ۳ طبقه، جهت انجام فعالیت‌های پژوهشی بیمارستان امید مشهد
- ◆ **مشهد**، آقای حسینعلی روستایی‌زاده، یک ساختمان به ارزش ۴۰ میلیارد ریال
- ◆ **مشهد**، برادران اختراعی صناعی، یک مجتمع مسکونی به ارزش ۵۰ میلیارد ریال جهت حمایت از استعدادهای برتر دانش‌آموزی
- ◆ **مشهد**، آقایان زارع، جمال‌آبادی، لنگری، کشمیری و نجفی، ۵۰۰ سهم از سهام شرکت خدمات انفورماتیک
- ◆ **مشهد**، حجت الاسلام اثنی‌عشری، اپلیکیشن اشتغال
- ◆ **مشهد**، آقای ابوالفضلیان، دو باب آپارتمان، وقف خاص جهت حمایت از تحصیل دانشجویان
- ◆ **مشهد**، خانم رفعت، یک آپارتمان ۱۰۰ متری در بلوار کوثر مشهد، یک سوم آن جهت خرید تجهیزات آزمایشگاهی دانشگاه‌ها
- ◆ **سبزوار**، خانم عزت کوثری، یک واحد آپارتمان به ارزش ۸۰۰ میلیون ریال
- ◆ **سبزوار**، خانم بهجت اسراری، یک باب مغازه به ارزش ۳ میلیارد ریال
- ◆ **سیستان و بلوچستان**، آقای حسین غلامی، درصدی از عواید شرکت دانش‌بنیان خود
- ◆ **سیستان و بلوچستان**، آقای جمشید شهرکی، وقف اختراع ربات نمازخوان

اولین پایگاه وقف علم و فناوری کشور در مسجد الزهرا (س)

نخستین پایگاه مردمی وقف علم و فناوری در مراسمی با حضور فعالان عرصه علم و فناوری، مساجد و وقف در محل مسجد وقفی الزهرا (س) احمدآباد مشهد افتتاح شد.

در این مراسم نشست تخصصی با عنوان «مسجد، وقف، علم و فناوری» و نکوداشت دانشمند واقف مرحوم دکتر «محمد فقیهی» واقف مسجد الزهرا (س) نیز انجام شد.

در راستای فعالیت کمیته یاوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی جهت پایدار سازی منابع تحقیقات، پژوهش و فناوری بر پایه مشارکت‌های مردمی و به جهت مدل سازی ورود جدی مساجد به این مقوله، همزمان با برگزاری نکوداشت واقف دانشمند، مرحوم دکتر محمد فقیهی واقف مسجد الزهرا (س) در تاریخ ۲۰/۱۰/۹۷ و با حضور نمازگزاران، خیران، واقفان، دانشگاهیان، اصناف، صنعتگران، دانشجویان، شرکت‌های دانش بنیان، امامان جماعات مساجد شاخص مشهد، بازنشستگان، مسئولان استانی و... (حدوداً ۳۰۰ نفر) «اولین پایگاه وقف علم و فناوری در مسجد الزهرا (س)» مشهد پس از برگزاری «اولین نشست تخصصی مسجد، وقف، علم و فناوری» رونمایی شد.

▲ موقوفه مشارکتی علم و فناوری از مهمترین موقوفات مشارکتی

معاون اداره کل اوقاف و امور خیریه خراسان رضوی گفت: موقوفه مشارکتی علم و فناوری از مهمترین موقوفات مشارکتی در این استان است و تاکنون افراد خیراندیش مبالغی را برای ایجاد مکان انجام فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی جمع آوری کرده‌اند.

حجت الاسلام جمال ایزدی با اشاره به وجود شش هزار و ۶۶۷ مسجد وقفی در خراسان رضوی افزود: مرحوم دکتر محمد فقیهی که بنیانگذار

نیک اندیش وقف شده، برگزار کنیم. وی افزود: خداوند در قرآن کریم مال و فرزندان را زینت‌های دنیا می‌داند اما آن چیزی که از همه این‌ها بهتر است، را عمل صالح و یا باقیات صالحات عنوان می‌کند، که در این دنیا انجام داده و برای انسان می‌ماند.

امام جماعت مسجد الزهرا (س) اظهار کرد: پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «انسان وقتی از دنیا می‌رود ارتباطش با دنیا قطع می‌شود مگر در سه چیز، صدقه جاریه که در فقه اسلامی به عنوان وقف محسوب می‌شود، صدقه جاریه وقفی است که استمرار دارد، دوم کار علمی که ارزش و ثواب اخروی ایجاد کند و سوم دعایی که فرزند انسان بعد از مرگش می‌کند».

وی گفت: هیچ کس در وقف نمی‌تواند تغییری ایجاد کند مگر اینکه بخواهد آن وقف را به احسن تبدیل کند.

▲ پدرم خود را وقف آموزش، تربیت و درمان بیماران بی بضاعت کرد

بانو فقیهی، فرزند واقف خیر اندیش محمد فقیهی، ضمن تشکر از شورای فرهنگی مسجد الزهرا (س) که با همت و تلاش پایگاهی برای رسیدگی به امور در تمام سطوح اجتماع ایجاد کردند، ابراز امیدواری کرد تا با برگزاری نشست تخصصی مسجد، وقف، علم و فناوری در این مسجد تمام افراد جامعه را جذب کنند.

چشم پزشکی در مشهد بود زمینی را برای ساخت مسجد در خیابان احمدآباد این شهر وقف کرد که ساخت مسجد الزهرا در این زمین سه سال پیش پایان یافت از این رو این مسجد مدلی برای ایجاد پایگاه‌های وقف علم و فناوری در دیگر مساجد وقفی خراسان رضوی خواهد بود.

مسئول امور کمیته یاوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی نیز گفت: کمیته یاوران وقف علم و فناوری خراسان رضوی در قالب تفاهم‌نامه دفتر همکاری علمی امور نخبگان شهید فهمیده منطقه شمال شرق با اداره کل اوقاف و امور خیریه خراسان رضوی و حضور اشخاص حقوقی و حقیقی از جمله روسای دانشگاه فردوسی، پارک علم و فناوری خراسان، سازمان صنعت، معدن و تجارت، اتاق اصناف، استانداری خراسان رضوی و دو نفر از خیران شکل گرفته است.

جعفر زارع افزود: زیرساخت نرم افزاری برای وقف مشارکتی در بخش علم و فناوری طراحی و سهام به مبلغ ۱۰۰ هزار ریال ارائه شده است که مردم می‌توانند با خرید این سهام کوچک در وقف مشارکتی سهیم باشند.

▲ وقف صدقه جاریه

حجت الاسلام حسینی، امام جماعت مسجد الزهرا (س) بیان کرد: در سومین سالگرد دکتر محمد فقیهی حکم آبادی، بهانه‌ای فراهم آمد تا اولین نشست تخصصی مسجد، وقف، علم و فناوری را در این مسجد که توسط این واقف

وفایی، بیان کرد: موضوع پراهمیت، بررسی راهکارهای استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی جهت توسعه علمی و فناوری، اقتصاد مقاومتی و اقتصاد دانش بنیان است.

وی افزود: در مشهد مقدس در چند سال اخیر توجه ویژه‌ای در کنار حاشیه‌های روزمره به بحث اقتصاد مقاومتی با الهام از فرمایش مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) شده و حرکتی ارزشمند به وسیله جمعی از اساتید و جوانان شکل گرفته است.

وفایی اظهار کرد: ما برای اینکه دانش را به کاربردی سازی تبدیل کنیم باید منشوری طراحی کنیم که قاعده آن مثلث است؛ راس آن منشور باید در اختیار امامت و امام جامعه باشد، اضلاع قاعده منشور علم و تخصص، ثروت و منابع مالی و نیروی انسانی است.

وی تصریح کرد: این سه بخش مهم در قالب یک برنامه منسجم در جامعه موفقیت‌هایی در حوزه اقتصاد، رسانه، تعلیم و تربیت، انرژی، معماری، کشاورزی و سایر حوزه‌های اجتماعی رقم خواهد زد.

▲ برای ایجاد اشتغال و کارآفرینی باید علم به فناوری تبدیل شود

کافی، رییس دانشگاه فردوسی مشهد، گفت: برای ایجاد اشتغال و کارآفرینی باید علم به فناوری برای ثروت آفرینی تبدیل شود.

وی بیان کرد: از قبل از اسلام و تاسیس جندی شاپور تا دوره اسلامی و درخشش دانشمندان مسلمان به ویژه دانشمندان ایرانی، بیشتر از آن که دولت‌ها و حکومت‌ها در پیشرفت علم موثر باشند حمایت مردم موثر بوده است.

وی افزود: همواره مردم ظرفیت و زمینه‌ای برای چاپ آثار علمی دانشمندان ایجاد کردند و نیز حمایت حاکمان از عالمان موجب موفقیت عالمان بوده است.

کافی گفت: دولت‌ها همیشه حمایتشان از دانشمندان در جهت اهداف و برنامه‌های خود بوده و اگر بخواهیم علمی عام المنفعه و در جهت حل مشکلات مردم و جامعه حرکت کند مردم باید حمایت کنند.

وی تصریح کرد: دانشگاه‌های امروز همان مدارس و مراکزی هستند که در گذشته تعلیم امور دینی و تجربی در آن اجرا می‌شد، در گذشته علوم پیچیدگی امروز را نداشت اما با پیچیدگی علم، و

وی گفت: تکنولوژی‌ها و فناوری‌هایی هستند که مبتنی بر آینده پژوهی است که اگر در این موضوعات سرمایه گذاری شود علاوه بر رشد فناوری و تکنولوژی، فناوری‌ها آینده را در قبضه آن کشور قرار می‌دهد.

وی افزود: موضوع دیگری که ضرورت وقف در آن حوزه را ضروری می‌کند موضوعاتی مانند آب، آلودگی، دیابت، آموزش عالی و... است که برای مردم اضطرار و به سرمایه گذاری نیاز دارد و اگر این سرمایه گذاری در بخش خصوصی و به صورت وقف اتفاق بیفتد علاوه بر رشد اقتصادی، منافع انسانی دارد.

وی اظهار کرد: سرمایه گذاری روز در موضوعاتی چون گردشگری، صنایع غذایی و... نیازمند حمایت مردم است.

▲ قدرت علمی موجب پیشرفت جامعه می‌شود

در ادامه، رجبی استاد دانشکده علوم پزشکی مشهد و عضو شورای فرهنگی مسجد الزهرا (س) بیان کرد: مرحوم فقیهی عمر خویش را برای تربیت افرادی صرف کرد که امروز از متخصصان به نام چشم پزشکی مشهد هستند.

وی با اشاره به اینکه اگر جامعه‌ای سلامت محور نباشد پیشرفت نمی‌کند، گفت: جامعه سالم به قدرت علمی دست پیدا می‌کند؛ قدرت علمی مولفه‌ای در کنار سایر قدرت‌ها است. رجبی تصریح کرد: حتی قدرت نظامی از قدرت علمی گرفته می‌شود و کشوری که در همه زمینه‌ها از جمله علم پیشرفت کند، قدرتمند است. وی اظهار کرد: در کشور ما اولویت اول قدرت علمی است و باید در این زمینه موقوفاتی ایجاد شود تا به پیشرفت علمی دست پیدا کنیم.

▲ طراحی نرم افزاری برای پیشبرد فعالیت‌های جامعه در مسیر نیازهای اسلامی

وفایی، مسئول امور مساجد خراسان رضوی، در این نشست گفت: برای اینکه امروز فعالیت‌های جامعه را در مسیر نیازهای نظام اسلامی پیش ببریم نیاز به نرم افزار و یک پایگاه داریم.

وی افزود: مرکز رسیدگی به امور مساجد مرکز رشدی را طراحی کرده است که مطالعه این حرکت در مرکز از یک سال قبل شروع و به لحاظ ساختاری زمینه سازی شده که در آینده نزدیک به بهره‌برداری می‌رسد.

فقیهی با بیان اینکه این واقف بزرگ بنیان گذار چشم پزشکی خراسان و از بنیان گذاران بیمارستان آریا بود؛ تصریح کرد: اولین پیوند قرینه در مشهد توسط دکتر فقیهی انجام شد.

وی بیان کرد: مرحوم دکتر فقیهی استادی متواضع بود که شاگردان فراوانی تربیت کردند که از نقطه نظر پزشکی و سیاسی افتخار آفرین و نام آور هستند.

وی اظهار کرد: پدرم زندگی خود را وقف آموزش، تربیت و درمان بیماران بی بضاعت کرد و علاوه بر وقف زمینی در سبزوار جهت مدرسه، مسجد الزهرا (س) مشهد را نیز احداث کرد.

وی گفت: زمین مسجد با مساحت هزار و ۷۰۰ متر مربع در سال ۶۵ وقف و در سال ۹۱ در کمتر از ۱۸ ماه ساخته و در ۲۹ فروردین ۹۴ همزمان با سالروز ولادت حضرت زهرا (س) افتتاح شد.

▲ سرمایه گذاری بخش خصوصی به صورت وقف موجب رشد فناوری می‌شود

مکارم، مدیر عامل شتاب دهنده کسب و کار فردوسی، در این نشست گفت: این روزها موضوعاتی به اسم شرکت‌های دانش بنیان، مجموعه‌های استارت‌آپ و فعالیت‌های نوآورانه زیاد شنیده می‌شود.

وی افزود: کشور ما در زمینه تولید علم جزء کشورهای برتر دنیا و بیش از ۱۰ سال است که مجموعه پارک علم و فناوری و دانشگاه فردوسی برای تبدیل ایده‌ها به فناوری تلاش می‌کنند.

مکارم، با بیان اینکه اکنون مشهد جزء شهرهایی با شرکت‌های دانش بنیان بی‌شمار است، عنوان کرد: اکنون شتاب دهنده‌ها ایجاد شده‌اند تا مجموعه‌های کوچک جوان که دارای ایده‌های مشخصی دارند را در یک فرایند هشت ماهه به شرکت‌های توسعه یافته تبدیل کند.

وی با بیان اینکه این فرآیند توسط سرمایه گذاری بخش خصوصی انجام می‌شود، بیان کرد: بخش خصوصی می‌داند از هر ۱۰ سرمایه گذاری ۹ سرمایه گذاری به شکست منجر می‌شود اما همین یک دهم موجب رشد پارک‌های علم و فناوری و اقتصاد دانش بنیان می‌شود.

وی تصریح کرد: جایی که فضای اقتصادی به صورت ذاتی توجیهی برای سرمایه گذاری ندارد مانند آلودگی هوا، علوم پایه و... وقف و سیستم‌های دولتی می‌توانند کمک‌کننده باشند.

واقف مسجد الزهرا (س) احمدآباد

مخبر کرم مجتهدی

به مناسبت نکوداشت دانشمند واقف

اولین نشست تخصصی مسجد وقف علم و فناوری

باسمه تعالی

همانگونه که مستحضرید مساجد تبلور فرهنگ غنی وقف در حوزه ترویج دیداری و نماد تمدن اسلامی بوده و در شرایط کنونی نیز می‌تواند در یکی از مهمترین دغدغه‌ها و نیازهای روز جامعه، یعنی توسعه علم و فناوری، حمایت از نشر نخبه و نوآور و توسعه اقتصاد دانش بنیان سهیم باشد.

مسجد الزهرا (سلام الله علیها) در نظر دارد همزمان با بزرگداشت یاد و خاطره استاد فقید مرحوم **دکتر محمد فقیهی حکم آبادی** واقف نیک اندیش این بنای معظم، **اولین پایگاه فرهنگی وقف علم و فناوری** را در سطح کشور، با حضور رؤسای دانشگاه‌ها و جمعی از مسئولین شهری و استانی افتتاح نماید. از جنابعالی دعوت می‌شود تا در این مراسم شرکت فرمایید.

زمان: پنجشنبه شب، ۲۰ دی ماه ۹۷ - ساعت ۱۹ الی ۲۱

مکان: مشهد مقدس - حاشیه بلوار احمدآباد - بین خیابان رضا و ابوذر - مسجد الزهرا (س)

تأسیس بنیادهای مختلف، دانشگاه‌ها یکی از نهادهایی بود که در جهت تحقیق، پژوهش و کاربردی کردن علم ماموریت گرا شد.

رییس دانشگاه فردوسی مشهد بیان کرد: علم محدود به یک جامعه و یک کشور نیست بلکه میراث بشریت است.

برای پیشرفت در زمینه علم و فناوری مردم باید حمایت کنند

شرکا، نماینده جامعه صنعتگران خراسان رضوی، گفت: اگر ائمه جماعات در مساجد، اساتید و مردم از این علم حمایت کنند کشور به پیشرفت‌های گسترده‌ای دست پیدا می‌کند.

وی با بیان اینکه ایران کشوری ثروتمند است؛ اظهار کرد: کشورهای پیشرفته دنیا از جمله آلمان، ژاپن و سویس جزء رتبه‌های برتر دنیا در علم و فناوری هستند.

وی افزود: امروزه استفاده از منابع طبیعی و خدادادی هنر نیست، اگر توانستیم نفت را به شیشه فانتوم تبدیل کنیم نشان از رشد جامعه دارد.

وی با بیان اینکه توسعه دو بال دارد و آن هم فرهنگ و اقتصاد است؛ افزود: اگر ائمه جماعات در مساجد، اساتید و مردم از این علم حمایت کنند کشور به پیشرفت‌های گسترده‌ای دست پیدا می‌کند.

وی عنوان کرد: کشور ما در تولید دانش رتبه ۱۶ جهان دارد درصد ناچیزی از این دانش در ایران به ثروت تبدیل شده است.

رونمایی از اولین پایگاه وقف علم و فناوری کشور در مسجد الزهرا (س) مشهد مقدس با حضور مسئولان استانی

مشارکت خیران و واقفان در وقف علم و فناوری

مسجد الزهرا (س) احمدآباد مشهد

